

LUKU 16 Vuosiluokat 7–9

Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7–9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7–9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7–9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestäväen elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestäväen kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestäväen kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailta tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös

oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään

oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, koulu yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään

tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojasta ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä

tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista

kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN ERI OPPIMÄÄRIEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
	<i>yhteinen</i>	<i>yhteinen</i>	<i>valinnainen</i>
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Savitaipaleen perusopetuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärinä ovat suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus.

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointikoskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä

ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärien opettajat tekevät yhteistyötä. Erityisesti suomen kieli ja kirjallisuus sekä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärien yhteistyö vahvistaa suomen oppimisen jatkumoa. Tavoitteena on siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärään, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja eri tiedonalojen kielissä on saavutettu.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa

ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointikoskevat myös suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisten identiteettien rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Oppilaita ohjataan

ymmärtämään koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema tosiasiallisena enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyön tarve korostuu erityisesti vaihdettaessa oppimäärää suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään. Oppimäärää vaihtaneen oppilaan oppimista seurataan, ja tarvittaessa oppilas ohjataan oppimisen tuen piiriin.

Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä mahdollisen oman äidinkielen opetuksen kanssa suomen kieli ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnessa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitäkäyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudentlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä	S3	L2, L4, L5, L7

auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana		
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7
--	----	----------------

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteenpiirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

7. luokka

Oppilas

- harjoittelee esiintymistä ja kuuntelemista
- laatii haastattelukysymykset ja haastattelee jotakuta
- osallistuu keskusteluihin ja tietää, miten keskustelussa toimitaan
- pitää valmistellun puhe-esityksen
- harjoittelee teatteri-ilmaisun keinoja ja ottaa osaa improvisaatioihin.

8. luokka

Oppilas

- valmistautuu ja osallistuu väittelyyn ja keskusteluun
- suunnittelee ja pitää mielipidepuheenvuoron
- osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen.

9. luokka

Oppilas

- laatii ja pitää tilannepuheen sekä esitelmän
- valmistautuu ja osallistuu neuvotteluun
- osallistuu erilaisiin keskusteluihin
- suunnittelee ja pitää tietoiskun.

Luokkien 7–9 aikana:

Oppilas

- arvioi vuorovaikutustaitojaan ja viestintätapojaan: oppilas asettaa itselleen vuorovaikutustaitojen tai -tilanteiden tavoitteita ja harjoittelun jälkeen arvioi itse onnistumisestaan ja kehittämiskohteitaan
- havainnoi ja arvioi toisten viestintätilanteita (esim. vertaispalaute)
- näkee vuosittain yhden teatteriesityksen ja käsittelee sitä yksin tai yhdessä muiden kanssa
- oppii eri viestintätilanteisiin kuuluvia tyypillisiä keinoja (esim. puhuttelu, eri viestintätilanteiden rakenteet, nonverbaali viestintä)

- viestii erilaisissa ympäristöissä toiset huomioiden
- tiedostaa, miten tilanne vaikuttaa viestijän valintoihin, esim. kielenkäyttöön.

S2 Tekstien tulkitseminen

7. luokka

Oppilas

- erottaa faktan ja fiktion
- lukee nuortenkirjan ja löytää nuortenkirjoille tyypillisimpiä piirteitä
- osaa esitellä tietokirjaa
- tutkii sarjakuvan keinoja
- lukee ainakin yhden omavalintaisen teoksen
- oppii kaunokirjallisuuden lajit, peruskäsitteet ja kerronnan keinot
- tunnistaa kaunokirjallisuuden lajit ja kerronnan keinot sekä osaa kuvata kaunokirjallisia tekstejä peruskäsittein
- osaa kertoa runoista peruskäsittein ja harjoittelee runojen tulkintaa
- tunnistaa kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa (metafora, vertaus ja personifikaatio)
- osaa draaman peruskäsitteitä
- tunnistaa suoran ja epäsuoran esityksen ja osaa käyttää suoraa ja epäsuoraa esitystä omassa tekstissään
- sisäistää laajan tekstikäsitteen ja tunnistaa tekstien lajityypillisiä piirteitä
- tietää uutiskriteerejä ja uutisen rakenteen
- osaa lukea uutisgrafiikoita ja uutiskuvaa
- hallitsee tiedonhaun vaiheet ja osaa merkitä painettujen ja sähköisten aineistojen lähdetiedot sekä arvioida tiedon luotettavuutta.

8. luokka

Oppilas

- erottaa mielipiteen ja faktan

- tunnistaa varmuusasteita, asenteita, perustelukeinoja ja suhtautumisen ilmaisemiskeinoja kielenkäyttötilanteissa
- tunnistaa tietoa välittäviä ja kantaa ottavia tekstejä (esim. mielipidekirjoitus, kolumni ja hyötyartikkeli) ja osaa kertoa niiden piirteistä
- käsittelee katsomaansa dokumenttielokuvaa
- tietää median toimintatapoja, mm. mainoksen keinot ja somessa vaikuttaminen
- osaa arvioida mediasisältöjen luotettavuutta (esim. valeuutiset)
- ymmärtää käsitteet sananvapaus ja sensuuri
- tuntee kertomakirjallisuuden lajityyppejä (scifi, kauhu, rikos, rakkaus ja fantasia) ja niiden ominaispiirteitä
- lukee ainakin yhteisesti sovitut kaunokirjalliset sekä tieto- ja mediatekstit.

9. luokka

Oppilas

- tutkii erimuotoisten tekstien kontekstisidonnaisuutta, tekstilajia sekä kirjoittajan valintoja (esim. sanavalinnat ja näkökulma)
- kehittää taitoaan eritellä proosaa, lyriikkaa ja draamaa
- ymmärtää tekstin tyyliseikkoja
- tunnistaa kaunokirjallisuuden tyylisuuntia
- tuntee suomalaista kirjallisuutta eri aikakausilta
- lukee ainakin yhteisesti sovitut kaunokirjalliset sekä tieto- ja mediatekstit.

Luokkien 7–9 aikana:

Oppilas

- tarkastelee ja pohtii omaa elämäänsä luetun avulla
- jakaa lukukokemustaan puheenvuoroilla erilaisissa viestintäympäristöissä
- käyttää oppimiaan käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa
- laajentaa lukemistaan nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen
- lukee kriittisesti erilaisia tekstejä, myös tilastoja, kuvia ja verkkotekstejä.

S3 Tekstien tuottaminen

7. luokka

Oppilas

- käyttää tekstien suunnittelussa erilaisia apuvälineitä (esim. ajatuskartta tai luettelo)
- osaa kappalejaon ja osaa kirjoittaa eheitä kappaleita
- hallitsee virkkeen muodostamisen ja oikeinkirjoituksen (esim. yhdyssanat ja pilkku sanojen ja lauseiden välissä)
- tuottaa monenlaisia tekstejä (esim. tiivistelmä, koevastaus ja selostus)
- merkitsee lähteet omiin teksteihinsä.

8. luokka

Oppilas

- ilmaisee mielipiteensä ja perustelee sen
- tuottaa tietoa välittäviä, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä (esim. mielipidekirjoitus ja raportti)
- harjoittelee rajaamaan tekstinsä näkökulman
- hyödyntää toisen tekstiä omassa tekstissään ja viittaa lähteeseen.

9.luokka

Oppilas

- hallitsee asiatekstin perusrakenteen
- osaa rajata tekstinsä aihetta ja valita näkökulman
- oppii tuottamaan laajempia ja syvempiä sisältöjä teksteihinsä
- kirjoittaa pohdiskelevia ja eritteleviä tekstejä (esim. novellianalyysi ja essee)
- tuottaa työnhakuun liittyviä tekstejä (esim. hakemus)
- osaa käyttää toisen tekstiä oman tekstin osana lähdeviittauksin
- käyttää tekstin sidostuskeinoja

- hallitsee asiatyylin.

Luokkien 7–9 aikana

Oppilas

- tottuu muokkaamaan tekstiään mm. palautteen perusteella
- oppii hyödyntämään erilaisten tekstien piirteitä ja keinoja omista teksteissään
- huomioi tekstin tarkoituksen, kohderyhmän ja kontekstin teksteissään
- käyttää oppimiaan käsitteitä ja keinoja tekstien tuottamisessa
- on tietoinen tekijänoikeuksista ja ottaa ne huomioon teksteissään
- tuottaa tekstejä eri muodoissaan.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

7. luokka

Oppilas

- erittelee sanastoa (esim. ylä- ja alakäsitteet)
- hallitsee kieliopin käsitteitä (esim. sanaluokat, virke, pää- ja sivulause) sekä kaunokirjallisuuden peruskäsitteet
- tutustuu tietokirjallisuuden lajeihin
- ymmärtää median tehtäviä ja sosiaalisen median toimintatapoja.

8. luokka

Oppilas

- tarkastelee erityisesti mediakulttuurin eri muotoja
- hallitsee kieliopin käsitteistä lauseen, lausekkeen ja lauseenjäsenet sekä modukset
- tietää, että muut kielet vaikuttavat suomen kieleen
- tunnistaa asiatyylin piirteitä
- kehittää virkerakenteitaan (mm. verbien ja pronomien käyttö).

9. luokka

Oppilas

- kehittää virkerakenteitaan (mm. virkkeen osien symmetria ja sanajärjestys)
- parantaa oikeinkirjoitustaitojaan
- ymmärtää suomen kielen ominaispiirteitä, vaihtelua ja sanaston muodostumisen tapoja sekä vertaa suomea muihin kieliin
- hahmottaa Suomen kielitilanteen ja tietää suomen sukukielet
- perehtyy kielen käytön vaikutusmahdollisuuksiin
- oppii kertomuksellisuuden keinoja mediassa
- tunnistaa kansanperinteen eri lajeja
- tunnistaa kaunokirjallisuuden tyylejä
- tutustuu maailmankirjallisuuden vaiheisiin
- perehtyy suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin.

Luokkien 7–9 aikana

Oppilas

- tekee havaintoja kielen rakenteista, eri tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tyyliin ja sävyyn
- käyttää oppimiaan käsitteitä tekstien tarkastelussa ja vertailussa
- tutustuu kulttuurin eri ilmenemismuotoihin, esim. elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuuriin
- voi tuottaa kulttuuria itse, esim. kuunnelmia, videoita, blogeja ja päivänavauksia
- lukee erilaisia teoksia, esim. nuortenkirjoja ja nykykirjallisuutta
- suorittaa halutessaan lukudiplomin.

Arviointi

Oppiaineen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja työskentelyyn. Arviointiin vaikuttavat niin kirjoitetut kuin puhutut tekstit: kirjoitelmat, kokeet, ryhmätyöt, suulliset näytöt sekä yksilö- ja ryhmäviestintätilanteet. Arviointi kohdistuu sekä oppimisprosessiin että opittuihin tietoihin ja taitoihin: vuorovaikutustaidot, tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen taidot sekä kieli-, kirjallisuus- ja

kulttuuritietous. Arviointi auttaa oppilasta tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan. Arviointitieto ohjaa oppilasta suuntaamaan työskentelyään sekä opettajaa suunnittelemaan opetusta.

Oppilas arvioi omaa opiskeluaan ja oppimistaan ja keskustelee siitä opettajan kanssa säännöllisesti. Oppiainekohtainen arviointikeskustelu pidetään ainakin kerran lukuvuodessa.

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyn vaikutus arvosanaan vaihtelee ikätason ja oppisisällön mukaan. Työskentelyssä arvioidaan seuraavia asioita:

- vastuun ottaminen opiskelusta
- tavoitteellinen työskentely ja työn loppuun saattaminen ajallaan
- työskentely ohjeiden mukaan
- osallistuminen
- yritteliäisyys
- aiemmin opitun soveltaminen
- työn jälki
- ryhmätyöskentelytaidot
- itsenäisen työskentelyn taidot
- viestintätaidot
- työvälineistä huolehtiminen.

Oppimisympäristö ja työtavat

Oppiminen pohjautuu laajaan tekstikäsitteeseen: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Tekstejä pyritään tutkimaan niiden luontaisissa ympäristöissä ja kieltä käyttämään autenttisissa tilanteissa. Nykytekniikkaa hyödynnetään niin vuorovaikutuksessa kuin tekstien tulkitsemisessa, tuottamisessa ja jakamisessa: harjoitellaan mm. verkkolähteiden ja -sovellusten käyttöä, esim. pilvipalveluita.

Oppilaat työskentelevät ikään, ryhmään ja oppisisältöön sopivin työtavoin ja -menetelmin. Oppiaineessa työskennellään yksin, parin kanssa, ryhmässä tai

opettajajohtoisesti. Opiskelu tapahtuu kirjoittaen, lukien, puhuen, kuunnellen, esittäen ja yhdessä tehden. Sen lisäksi, että vuorovaikutustaidot ovat oppiaineen sisältöalueena, korostuvat ne myös työtavoissa. Äidinkieli ja kirjallisuus on mukana 9. luokan Työelämätaidot-oppimiskokonaisuudessa. Kokonaisuuden äidinkielen ja kirjallisuuden osuus, työhakemuksen laatiminen, neuvottelutaidot ja tietoisuus, on sisällytetty oppiaineen 9. luokan sisältöihin, ja ne otetaan osaltaan huomioon oppiaineen arvioinnissa.

Kirjallisia tekstejä tuotetaan tietoisesti prosessina: suunnittelu, luonnos, palaute, muokkaus ja viimeistely. Prosessinomaisuus näkyy myös muiden taitojen harjoittelussa: Viestintätilanteita suunnitellaan, harjoitellaan käytännössä ja tarkastellaan jälkikäteen. Tekstien tulkitsemisen avuksi opiskellaan erilaisia käsitteitä ja lukustrategioita. Tekstien visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä mallinnetaan ja kokeillaan itse käytännössä. Kielen ja kirjallisuuden käsitteiden oppiminen liitetään tekstien tutkimiseen.

Kunnan kulttuuripolulla oppilas tutustuu peruskoulun aikana taiteen eri lajeihin eri työtapoja käyttäen (ks. luku 1.4). Oppilaalla on vuosittain mahdollisuus suorittaa ns. lukudiplomi.

Laaja-alainen osaaminen

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa laaja-alainen osaaminen näkyy hyvin. Kaikki laaja-alaiset osaamiskokonaisuudet limittyvät jollain tavoin äidinkielen ja kirjallisuuden sisältöihin ja tavoitteisiin.

L 1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen: Äidinkielessä ja kirjallisuudessa ajattelu on mukana kaikessa oppimisessa, oli kyse sitten vuorovaikutustaidoista, tekstien tulkitsemisesta ja tuottamisesta tai kielen ja kulttuurin ymmärtämisestä. Oppiaineessa keskitytään ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen hallintaan. Harjoitellaan tavoitteiden asettamista, työn suunnittelua ja oman työskentelyn ja oppimisen arviointia. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia oppimis- ja opiskelustrategioitansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja tuomaan ajatuksiaan esille. Harjoitellaan perustelemaan ajatuksia, tekemään päätelmiä, kuuntelemaan toisia ja näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Tutkitaan tiedon rakentumisen erilaisia tapoja, harjoitellaan tiedonhankintataitoja ja arvioidaan lähteiden luotettavuutta. Kehitetään kriittistä lukutaitoa. Kirjallisuuden, näyttämötaiteen ja elokuvien käsittely syventää eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu: Vuorovaikutustilanteissa toimiminen ja kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin tutustuminen tukee oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista. Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön

kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. Heillä on mahdollisuus tuottaa kulttuuria myös itse. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: Arjen taidoista nousevat esiin hyvät tavat ja sosiaaliset taidot, joita harjoitellaan eri vuorovaikutustilanteissa. Myös vastuu omasta opiskelusta korostuu, koska oppilaan pitää oppia hallitsemaan ajankäyttöään ja harjoitella tavoitteellista työskentelyä esim. kirjoja lukiessa tai tekstejä palauttaessa. Harjoitellaan kykyä suojata yksityisyyttään sekä tuoda mielipiteensä esiin muut huomioiden. Pohditaan teknologian merkitystä omassa elämässä erityisesti median kautta ja tarkastellaan mainosviestintää. Kriittinen lukija on kriittinen kuluttaja.

L4 Monilukutaito: Äidinkieli ja kirjallisuus on monilukutaidon äiti. Harjoitellaan tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja keskittymällä eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin, myös työelämän teksteihin. Vahvistetaan kulttuurista lukutaitoa, kuvanlukutaitoa sekä medialukutaitoa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen: Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään erityisesti tekstien tulkitsemisessa, tuottamisessa ja jakamisessa. Oppilaita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa turvallisesti ja vastuullisesti. Harjoitellaan monipuolista tiedon hankintaa ja tuottamista, tietolähteiden monipuolista käyttöä sekä lähdekriittisyyttä. Opetuksessa pyritään hyödyntämään yhteisöllisiä palveluita ja näyttämään yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjyys: Työelämässä tarvitaan ihmisiä, jotka osaavat toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka ymmärtävät erilaisia tekstejä ja jotka osaavat tuottaa niitä. Äidinkielessä ja kirjallisuudessa harjoitellaan näitä taitoja. Myös oppiaineen työtavat, kuten tavoitteellisuus, yhdessä tekeminen ja itsearviointi, harjaannuttavat oman kokemuksen kautta tärkeitä työelämätaitoja ja yrittäjämäisyyttä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen: Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja perustelua rakentavasti niin kirjallisesti kuin suullisesti, etsitään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohditaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Tutkitaan vaikuttavaa kieltä ja kirjallisuutta sekä vaikuttamiskeinoja. Myös oppiaineen työtavat ovat osallistavia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Oppilaalle annetaan hänen ikätasolleen sopivaa ohjausta ja tukea kaikissa niissä sisällöissä ja tavoitteissa, joita OPSiin on kirjattu. Lisäksi koulutyöskentelyssä tuetaan hänen kokonaisvaltaista kasvuaan ja kehitystään. Oppiainesta eriytetään tarpeen mukaan oppilaan yksilöllisten tavoitteiden ja haasteiden mukaan.

Oppilaan huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä oppiaineen oppisisältöjen ja tavoitteiden saavuttamiseksi ja oppilaan kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Yleinen vanhempainilta pidetään seitsemännen luokan alussa, ja tällöin huoltajilla on mahdollisuus keskustella näistä asioista opettajan kanssa. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen osalta opettaja ohjaa tarvittaessa huoltajia siinä, miten he voisivat kotona tukea lapsensa oppimista.

Opettaja seuraa oppilaitten työskentelyä oppitunneilla ja tarjoaa tukea sen laajuisena, kuin se on tarpeen. Oppimista seurataan myös erilaisin kokein ja näytöin. Tarvittaessa oppilaalle tarjotaan ryhmäkohtaista tukea. Oppilaalle annettavia tehtäviä eriytetään sen mukaan, mikä on oppilaan henkilökohtainen taitotaso ja mitkä ovat tavoitteet. Eriyttämistä voidaan tehdä sekä alaspäin että ylöspäin. Tällöin oppilas saa itselleen sopivan haastavia tehtäviä.

Oppimisen seuraamisessa tehdään erityisopetuksen seulonta- ja yksilötestejä. Seulonta painottuu alaluokkiin. Yksilötestejä voidaan tehdä aina, kun siihen näyttää olevan tarvetta. Seulonta- ja yksilöttestien perusteella oppilaalle suunnitellaan sopiva tuki, jos hän sitä tarvitsee. Oppilas voidaan ohjata myös tarkempiin koulupsykologin kognitiivisiin tutkimuksiin.

Oppilasta ohjataan tekemään itsearviointia, ja opettaja järjestää arviointikeskustelun jokaisen oppilaan kanssa vähintään kerran vuodessa. Tämä arviointikeskustelu voidaan toteuttaa myös vanhempainvarttina, jos vanhempien kutsuminen mukaan on tarpeellista. Oppilaan arviointi on kannustavaa, ja oppilasta ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja arvioimaan omaa osaamistaan realistisesti sekä asettamaan itselleen sopivia tavoitteita. Oppituntityöskentelyssä häntä ohjataan työskentelemään asettamiensa tavoitteiden mukaisesti ja niitä kohti.

Tarvittaessa oppilaalle järjestetään myös oppilashuollon tukea siten, kuin siitä luvussa 8 sanotaan.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityinen tehtävä

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan suomen kielen taidon kehittymistä, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Lisäksi tärkeää on herättää kiinnostus kielitietoisuuden, monikielisyyden ja kielitaidon elinikäistä kehittämistä kohtaan sekä tarjota välineitä siihen. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua suomenkielisen kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla: kuullun ymmärtämisessä, puhumisessa, luetun ymmärtämisessä ja kirjoittamisessa. Samaan aikaan edistetään tiedonalojen kielten oppimista kaikissa oppiaineissa. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea ja käsitellä tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioida ja analysoida erilaisia monimuotoisia, esimerkiksi puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikielisessä ja kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä tuetaan oppilaita tarkastelemaan kriittisesti kielten ja kulttuurien välisiä hierarkioita ja purkamaan niitä. Samalla oppilaat tulevat tietoisiksi suomen ja ruotsin kielten asemasta kansalliskielinä.

Koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Kun oppilas opiskelee

suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaan edun, ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Koulu perustelee oppilaan huoltajalle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tarpeen sekä selvittää oppilaan edun mukaista oppimäärän valintaa ja valinnan vaikutuksia perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valinnassa keskeisintä on oppilaan kehittyvä suomen kielen taito eri osa-alueilla. Oppimäärän tarpeen arvioinnissa huomioidaan seuraavat näkökulmat:

Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas tarvitsee vielä suomen kielen peruskielitaidon vahvistamista tai
- jos oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Oppilas opiskelee suomen kielen ja kirjallisuus -oppimäärää,

- jos oppilas on saavuttanut suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteiden mukaisen suomen kielen taidon sen eri osa-alueilla.

Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: oppilas oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy monipuolinen suomen kielen taito muiden oppimiensa kielten rinnalle.

Oppimäärän tarkoituksenmukaisuutta oppilaalle seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Erityisesti on tärkeää varmistaa oppimäärän sopivuus opetuksen nivelvaiheiden yhteydessä, esimerkiksi siirryttäessä kolmannelle ja seitsemännelle luokalle. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän opiskelusta suomen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu. Oppimäärän vaihtoa suositellaan, kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Suomen kielen ja kirjallisuus - oppimäärään siirtymävaiheessa voidaan hyödyntää yhteis- ja samanaikaisopettajuutta.

Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot sekä kotoutumisen tukeminen.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Tärkeää on, että opetusjärjestelyistä ja ryhmittelystä huolimatta oppilas tulee osalliseksi samoista tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Opetusta voidaan järjestää myös samanaikais- tai yhteisopetuksena.

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Tiedonalojen kielen oppimista tuetaan erityisesti opetuskielen tukiopetuksen avulla.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa tehdään jatkuvaa yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän sekä muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien opettajien kanssa. Yhteistyössä kotien, muiden oppiaineiden opetuksen sekä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Kielellisten identiteettien rakentamiseen liittyy monikielisyys. Suomen perustuslain 17§ mukaan kaikilla kieliryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

[Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän järjestämiseen liittyvät paikallisesti päätettävät asiat on kirjattu lukuun 10.5.](#)

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoitteet liittyvät
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	L2, L4, L5
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnessa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2	L1, L2, L4
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	L1, L2, L4
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	L2, L3
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L4
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin	S4	L2

maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin		
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	L1, L2, L7
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	L, L4, L6
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti teksteissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppilas opiskelee lähtökohtaisesti samassa ikätasonsa mukaisessa perusopetusryhmässä kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppilaat. Tunnit etenevät suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää noudattaen, mutta opettaja huomioi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet sekä sisällöt opetusta järjestäessään ja eriyttää opetusta S2-oppilaan tarpeiden mukaisesti.

Jos oppilas on vapautettu toisen kotimaisen kielen, ruotsin, opiskelusta, hänelle järjestetään ruotsin tuntien aikana S2-opetusta. Tällöin opetellaan suomen kielen sanastoa ja kielioppia Suomen mestari –oppikirjasarjan mukaisesti.

Oppilaalle järjestetään tarpeen mukaan ryhmämuotoista ja oppilaskohtaista tukea.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

TOISEN KOTIMAISEN JA VIERAIDEN KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUDET

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: äidinkielenomainen suomi ja ruotsi, ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä sekä ruotsin ja suomenkeskipitkä eli B1-oppimäärä.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Englantiin on laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2-oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikkillisyydelle ja luovuudelle.

Ruotsin kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ruotsinkielisissä ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Ruotsin kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin opinnot muodostavat luonnollisen jatkumon yläkouluun siirryttäessä, ja 6. vuosiluokalla aloitettuja opintoja sekä tietoja ja taitoja syvennetään yläkoulun vuosiluokilla 7–9.

Ruotsin opetuksessa tavoitteena on herättää innostusta opiskeltavaan kieleen sekä ylläpitää motivaatiota. Opiskelussa pyritään huomioimaan oppilaan omat mielenkiinnon kohteet sekä yksilölliset tarpeet niin ylös- kuin alaspäinkin eriyttäen. Herätellään oppilaat huomaamaan, että ruotsi on käyttökieli, jota monet tulevat tarvitsemaan työelämässä.

Keskeisellä sijalla ruotsin opiskelussa on viestinnällisten taitojen oppiminen. Opettelemme sanastoa erilaisia työtapoja käyttäen ja tutustumme kieliopin eri ilmiöihin ja sääntöihin. Työtapoina ruotsin tunneilla käytämme muun muassa erilaisia pari- ja ryhmäharjoituksia, toiminnallisia pelejä ja leikkejä, digitaalisia harjoitteita sekä opettajajohtoisia opetustuokioita.

Arvioinnissa huomioidaan muun muassa erilaiset kokeet sekä myös jatkuva näyttö, eli esimerkiksi tehtävistä huolehtiminen sekä tuntityöskentelyyn osallistuminen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L2, L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L4, L5

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 7

Seitsemännellä vuosiluokalla ruotsin opiskelussa syvennetään viestintätaitoja arjen eri tilanteissa, laajennetaan sanaston hallintaa ja vahvistetaan kielen rakenteiden käyttöä monipuolisemmissa vuorovaikutustilanteissa.

Oppilas oppii esimerkiksi

- perheeseen ja arkeen, vapaa-aikaan ja harrastamiseen, kehoon ja hyvinvointiin sekä esimerkiksi erilaisiin asiointitilanteisiin liittyvää sanastoa
- erilaisia arjen vuorovaikutustilanteita, kuten tien kysymistä ja neuvomista, voinnista kertomista, tapaamisesta sopimista, ravintolassa asioimista sekä mielipiteen ilmaisemista
- kielen rakenteista imperatiivin, aikamuodoista imperfektin ja perfektin, persoonapronominien omistus- ja objektimuodot sekä osoittavat pronominit, järjestyslukujen ja päivämäärien ilmaisemista sekä pää- ja sivulauseen sanajärjestyksestä
- ymmärtämään ja tuottamaan lyhyitä tekstejä sekä kehittämään puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitojaan
- kulttuuritietoutta Pohjolasta ja maiden erityispiirteistä.

Vuosiluokka 8

Kahdeksannella vuosiluokalla ruotsin opiskelussa vahvistetaan monipuolista viestintää arjen tilanteissa, kartutetaan sanavarastoa ja harjoitellaan kielen rakenteiden käyttöä erilaisissa yhteyksissä.

Oppilas oppii esimerkiksi

- ihmissuhteisiin, asumiseen, internetiin ja sosiaaliseen mediaan sekä ympäristöön liittyvää sanastoa
- ilmaisemaan mielipiteitä ja kokemuksia sekä keskustelemaan ajankohtaisista ja omaan elämään liittyvistä aiheista
- kielen rakenteista adjektiivien taivutusta ja vertailua, tapaa ilmaisevia adverbeja, kertausta verbien aikamuodoista ja uutena pluskvamperfektin sekä substantiivien käytön ja taivutuksen kertausta
- erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tuottamista sekä kehittämään puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja
- lisää kulttuuritietoutta Pohjolasta ja maiden erityispiirteistä.

Vuosiluokka 9

Yhdeksännellä vuosiluokalla ruotsin opiskelussa vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja ja kehitetään kielen käyttöä itsenäisemmäksi erilaisissa arkeen, opiskeluun ja tulevaisuuteen liittyvissä tilanteissa. Uuden oppimisen ohella kerrataan aiemmin opittua ja vahvistetaan näin pohjaa toiselle asteelle siirtymistä ajatellen.

Oppilas oppii esimerkiksi

- rahaan ja talouteen, kouluun ja opiskeluun, ammatteihin ja työelämään sekä mediaan ja digitaaliseen elämään liittyvää sanastoa
- erilaisia vuorovaikutustilanteita, kuten raha-asioista ja kuluttamisesta keskustelemista, omista tulevaisuuden suunnitelmista kertomista, opiskeluun ja työelämään liittyvää dialogia sekä kesätyöpaikan hakemista
- kielen rakenteista futuurin ja man-rakenteen, verbin perusmuodon käyttöä, -are-päätteisiä substantiiveja, indefiniittipronomineja sekä konditionaalien vastineita
- erilaisten tekstien lukemista ja tuottamista sekä suullisten ja kirjallisten viestintätaitojen vahvistamista
- lisää kulttuuritietoutta Pohjoismaista ja maiden erityispiirteistä nuorten elämän kontekstissa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi Ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin

ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulotuvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

VIERAAT KIELET

Kielikasvatus

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Englanti, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalinen oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Syvennetään oppilaiden tietoutta englantia puhuvista maista, niiden kulttuureista, historiasta ja maantieteestä. Laajennetaan oppilaan tietoutta englannin kielen keskeisistä käsitteistä ja opetellaan käyttämään erilaisia englannin kielen rakenteita. Harjoitellaan arkipäivän viestintätilanteita monipuolisesti, luetaan, kuunnellaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä sekä ohjataan oppilasta käyttämään englannin kieltä niin suullisesti kuin kirjallisesti. Kannustetaan oppilasta käyttämään englannin kieltä myös koulun ulkopuolella ja rohkaistaan oppilaita viestimään englannin kielellä elämän eri tilanteissa.

Englannin opetuksessa pyritään toteuttamaan toiminnallisia työtapoja ja huomioimaan oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Tavoitteena on herättää ja ylläpitää innostusta opiskeltavaan kieleen sekä ylläpitää motivaatiota. Opiskelussa pyritään huomioimaan oppilaan yksilölliset tarpeet niin ylös- kuin alaspäinkin eriyttäen.

Keskeisellä sijalla englannin opiskelussa on viestinnällisten taitojen oppiminen. Opettelemme sanastoa erilaisia työtapoja käyttäen ja tutustumme kieliopin eri ilmiöihin.

Työtapoina käytämme muun muassa erilaisia pari- ja ryhmäharjoituksia, toiminnallisia pelejä ja leikkejä, musiikkia, digitaalisia harjoitteita sekä opettajajohtoisia opetustuokioita.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 7

Seitsemännellä vuosiluokalla kerrataan alakoulussa opittua ja syvennetään osaamista kielen eri osa-alueilla. Englannin käyttö laajenee monipuolisempiin nuoren arjen ja elämän tilanteisiin. Jatkamme myös alakoulun tunneilla aloitettua englanninkieliseen maailmaan ja kulttuureihin tutustumista.

Oppilas oppii esimerkiksi

- arjen sanastoa ja teemasanastoa (kuten koulu, vapaa-aika ja harrastukset, koti ja asuminen, luonto ja sää)
- rakenteita (kuten yleispreesensin ja imperfektin vahvistaminen, perfekti, futuuri, sanajärjestys sekä keskeisten kielen rakenteiden kertausta)
- erilaisia viestintätilanteita (kuten palautteen antaminen, kohteliaisuuksien sanominen ja vastaanottaminen, samaa ja eri mieltä oleminen)
- vuorovaikutustaitoja (kuten aktiivinen kuunteleminen, keskustelun ylläpitäminen ja selventäminen, kohtelias keskusteluetiketti)
- lisää lukemisen, kuuntelemisen, puhumisen ja kirjoittamisen taitoja.

Vuosiluokka 8

Kahdeksannella luokalla syvennetään kielen rakenteiden hallintaa ja harjoitellaan sujuvaa viestintää nuoren elämän eri tilanteissa. Lisäksi laajennetaan englanninkielisten maiden ja kulttuurien tuntemusta sekä tutustutaan englantiin maailman kielenä eri variantteineen.

Oppilas oppii esimerkiksi

- arki- ja teemasanastoa (ruoka, keho, muoti, vapaa-aika ja viihde, matkustaminen sekä taide ja kulttuuri)
- rakenteita (aikamuotojen kertaaminen, futuuri, konditionaali sekä ehtolauseet, adjektiivien ja adverbien vertailu, relatiivipronominit, genetiivi, artikkelit, vaillinaiset apuverbit, liikkuvat määreet ja sanajärjestys)
- erilaisia viestintätilanteita (esimerkiksi asiointi ravintolassa ja kaupassa, avun pyytäminen ja antaminen, mieltymysten ja tunteiden ilmaiseminen sekä mielipiteen esittäminen ja siihen reagoiminen)
- puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

Vuosiluokka 9

Yhdeksännellä luokalla syvennetään aiemmin opittuja taitoja ja vahvistetaan kielen sujuvaa käyttöä. Englannin käyttö laajenee arkisista tilanteista opiskeluun, työelämään ja yhteiskunnallisiin aiheisiin. Jatketaan tutustumista englannin kieleen maailman kielenä.

Oppilas oppii esimerkiksi

- laajempaa arjen sanastoa ja teemasanastoa (kuten koulutus ja työelämä, yhteiskunta, medialukutaito, ympäristö ja kestävä kehitys, taide ja kulttuuri, tiede ja teknologia)
- rakenteita (aikamuotojen kertaaminen ja syventäminen, liikkuvat määreet ja sanajärjestys, vaillinaiset apuverbit, passiivirakenteet, futuuri, 1. ja 2. konditionaali sekä ehtovirkkeet, infinitiivi ja ing-muoto, epäsuora esitys ja kysymys)
- erilaisia viestintätilanteita (esimerkiksi kohtelias kysymysten esittäminen ja small talk, väittely ja haastattelu)
- vuorovaikutustaitoja (kohtelias viestintä, aktiivinen kuunteleminen, reagointi sekä toimiminen erilaisissa arjen, opiskelun ja työelämän tilanteissa)
- puhumisen, kuuntelemisen, lukemisen ja kirjoittamisen taitoja.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Muu vieras kieli, A-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin

kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
Kielenopiskelutaidot		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan	S2	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L5

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen

elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille,

joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Vieras kieli, B2-oppimäärä vuosiluokilla 7–9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8–9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kielyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	---------------------------------------	-------------------------

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä jakannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälteen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös

muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyä kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit

Valinnaisena B2-kielenä oppilas voi opiskella joko saksan tai ranskan kieltä. Sitä opetetaan kaksi kurssia 8. luokalla ja kaksi kurssia 9. luokalla eli yhteensä 4 vuosiviikkotuntia.

Valinnaisen kielen opetus painottuu puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja on samalla johdantoa pitempikestoisille kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Opetuksessa käytetään monipuolisia työtapoja pyrkien ottamaan huomioon kunkin oppilaan oppimistyylit ja tuen tarve.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kommunikoidaan puhekuppanin tukemana henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä ja välittömiin tarpeisiin liittyvissä puhetilanteissa
- ymmärtämään helposti ennakoitavia arkielämään liittyviä kysymyksiä, ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja
- lukemaan arkielämään liittyviä ennakoitavissa olevia yksinkertaisia viestejä
- kirjoittamaan kortteja, sähköpostiviestejä, muistilappuja tai muita hyvin suppeita viestejä sekä joitakin perustietoja itsestään ja lähipiiristään.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan ja ymmärtämään kohdekulttuuria ja tutustumaan sen ja suomalaisen kulttuurin välisiin keskeisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään rohkeasti kielitaitoaan
- hyödyntämään muissa kielissä hankkimiaan tietoja, taitoja ja strategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- tapakulttuuriin liittyvä kieli tavallisimmissa vuorovaikutustilanteissa
- itsestä ja lähiympäristöstä puhuminen
- perhe ja vapaa-aika
- selviytyminen arkipäivän viestintätilanteista, kuten kaupassa käynnistä, ruokailemisesta ja matkustamisesta

Rakenteet

- viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen lauseenmuodostus ja keskeinen kielioppi

Viestintästrategiat

- puheen tai tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä tai puheesta
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puhekumppanin apuun tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen omista tuotoksista

MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
Merkitys, arvot ja asenteet		

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S6	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S6	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S6	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1 – S6	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S6	L1 - L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2	L1, L4
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystä prosenttilaskennasta	S2, S6	L1, L3, L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	L3, L4, L5
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon

käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityöihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra: Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7–9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaamatematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit

Vaikka matematiikan sisällöt onkin tässä vuosiluokkaistettu, oppilas voi edetä matematiikan opinnoissaan vuosiluokkaan sitomattomasti.

Tavoite	Sisältöalueet	Laaja-alaiset osaamisalueet	7. luokka	8. luokka	9. luokka
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S6	L1, L3, L5			

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S6	L3, L7			
Työskentelyn taidot					
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S6	L1, L4			
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S6	L1, L2, L4, L5			
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S6	L1, L3, L4, L5, L6			

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1 – S6	L1, L3, L4, L6			
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S6	L1 - L7			
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5			
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	L5			
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet					

T10	ohjata	S1, S2	L1, L3, L4	lukujonot	pyöristäminen, likiarvo	
oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa						
T11	ohjata	S2	L1, L4	kokonaislukujen laskutoimitukset, murtolukujen laskutoimitukset	desimaaliluvuilla laskeminen, potenssilaskentaa	kerrataan aiemmin opittuja laskutoimituksia
oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla						
T12	tukea	S2	L1, L4	luonnollisten lukujen ominaisuudet		
oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityihin						
T13	tukea	S2, S6	L1, L3, L6		prosenttilaskenta	
oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta						
T14	ohjata	S3, S4	L1, L4	kirjainlausekkeiden sieventäminen, 1. asteen yhtälön ratkaiseminen	suoran yhtälöön liittyvää laskentaa, epäyhtälöitä, vaillinainen 2. asteen yhtälö	polynomilaskentaa, yhtälöpari
oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan						

T15	ohjata	S3, S4	L1, L4, L5		verrannollisuus, funktion käsite, 1. asteen polynomifunktio ja sen kuvaaja	yhtälöpari
oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista						
T16	tukea	S5	L1, L4, L5	avaruuskappaleiden ja monikulmioiden alkeet, tasokuvioiden yhtenevyys	pituuslaskuja	tasokuvioiden yhdenmuotoisuus
oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä						
T17	ohjata	S5	L1, L4, L5	tasogeometrian alkeet	ympyrään liittyviä käsitteitä	Pythagoraan lause, trigonometriset funktiot suorakulmaisessa kolmiossa
oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia						
T18	kannustaa	S5	L1, L4		pinta-alalaskuja	mittakaava, avaruuskappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia
oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia						
T19	ohjata	S6	L3, L4, L5		tilastojen tulkinta ja piirtäminen, keskiluvut, kombinatoriikkaa,	
oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja						

laskemaan todennäköisyyksiä				todennäköisyyksiä skentaa	
T20 ohjataan oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6	1. asteen yhtälön ratkaisualgoritmi		ohjelmoinnin perusteet, algoritmi ohjelmoinnissa

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7–9. Arvioinnin keskeisenä osana on matemaattiset tiedot ja taidot ja niiden soveltaminen. Myös oppilaan taitoa perustella ratkaisunsa arvioidaan. Oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Matematiikan arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla esimerkiksi kokeet, tuntikuulustelut, läksynkuulustelut, vihkotyöskentely sekä matematiikkaan liittyvien tietokoneohjelmien ja palveluiden käyttö.

BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiala hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	L4, L7
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	L1
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7
Biologiset taidot		
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perustettuja valintoja	S6	L7
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen

sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen: Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilaille on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevilla oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tutkimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen

joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit

Savitaipaleen perusopetuksen sisällöt ja tavoitteet vuosiluokilla 7–9

			Sisällöt ja tavoitteiden toteuttamiseksi käytetyt menetelmät		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7-lk	8-lk	9-lk
Biologinen tieto ja ymmärrys					
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	L4, L5	Vesi- ja suoekosysteemi: veden eläinten, vesi- ja rantakasvien sekä suokasvien tunnistamisen opiskelu	Metsäekosysteemi: metsän eläinten, metsäkasvien, sienten, sammalten ja jäkälien tunnistamisen opiskelu	
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	L4, L5	Solut, eliöt, eliökunta: planktonin ja veden pieneliöiden mikroskopiointi, simpukan, kalan ja ravun preparointi	Solut, eliöt, eliökunta: kasvisolujen mikroskopiointi, kasvisolun, puun, kukan, sammaleen ja jäkälän rakenne	Solut, eliöt, eliökunta: eläinsolun ja kudosten rakenteen mikroskopiointi, biotekniikka
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden	S1-S4, S6	L4, L7	Eliöiden sopeutuminen ja keskinäinen vuorovaikutus:	Eliöiden sopeutuminen ja keskinäinen vuorovaikutus:	Ihmisen sopeutumineen ympäristöön

sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle			rannan kasvit ja kasvillisuusvyöhykkeet, eliöiden väliset suhteet	metsätyypit ja niiden tyypilliset kasvit, lajien väliset suhteet	sä, biotekniikka
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	L1			Ihmissen biologia: periytyvien ominaisuuksien tutkiminen, evoluutioteorian perehtyminen, elämän kehityshistorian aikajana, geenien määräämiin ominaisuuksiin ja niiden periytymiseen tutustuminen, evoluutiolautapeli (Tiede)
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3			Ihmissen biologia: ihmisen elimistön rakenteiden ja elintoimintojen opiskelu, tutkimuksia

					ravintoaineilla, syke ja verenpaine, hengitys ja keuhkotilavuus, pef, lihasten toiminnan tutkiminen, veriryhmät, verisolut
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys	S6	L4, L7	Muutokset vesistö- ja suoekosysteemeissä: rehevöityminen, happamoituminen, saastuminen, vieraslajeihin (kasvit + eläimet) perehtyminen	Muutokset metsäekosysteemeissä ja ekosysteemipalvelut: metsäekosysteemin vieraslajit, ruokasienet, marjat, pölyttäjät, metsäteollisuus ja metsänhoito, virkistyskäyttö	Biotekniikan sovellukset
Biologiset taidot					
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	L1	pienimuotoisten erilaisia ympäristöjä vertailevien (seuranta)tutkimusten tekeminen	pienimuotoisten erilaisia ympäristöjä vertailevien tutkimusten tekeminen	laboroinnit
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä	S1-S5	L1, L5	mikroskopiointi, laboroinnit, tiedonetsintä ja esittäminen, digikasvio	mikroskopiointi, laboroinnit, tiedonetsintä ja esittäminen, digikasvio	mikroskopiointi, laboroinnit, tiedonetsintä

öä ja tieto- ja viestintäteknologiaa					ja esittäminen
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	L5, L6, L7	digikasvio tai kasvio, idätys ja kasvien suvuton lisääminen	digikasvio tai kasvio, idätys ja kasvien suvuton lisääminen	
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	L1, L5	pienimuotoisten erilaisia ympäristöjä vertailevien (seuranta)tutkimusten tekeminen, tulosten esittäminen	pienimuotoisten erilaisia ympäristöjä vertailevien (seuranta)tutkimusten tekeminen, tulosten esittäminen	laboroinnit
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7	yhteiskunnallises ti ajankohtaisten asioiden seuranta ja pohdinta	yhteiskunnallises ti ajankohtaisten asioiden seuranta ja pohdinta	elämäntapojen vaikutukset kehon toimintoihin
Biologian asenne- ja arvotavoitteet					
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta	S1-S6	L7	retket, ajankohtaisten	retket, ajankohtaisten	

luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta			ympäristöasioiden seuraaminen	ympäristöasioiden seuraaminen	
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7	Kestävä kehitys: kulutuskäyttäytymisen seurausten pohdinta	Kestävä kehitys: kulutuskäyttäytymisen seurausten pohdinta	biotekniikka ja etiikka
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7	Kestävä kehitys: kulutuskäyttäytymisen seurausten pohdinta, kierrättämisen harjoittelu, koulun ympäristöstä huolehtiminen, lajien elinmahdollisuuksien parantaminen, vieraslajien torjunta		

Oppiaineen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7–9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja säilymistä. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin eri oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havainnot, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Biologiassa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla esimerkiksi kokeet, lajintunnistuskokeet,

tuntikuulustelut, läksynkuulustelut, eliökokoelma, pari- ja ryhmätyöt, vihkotyöskentely, työskentely käytännön töiden aikana, käytännön töistä saadut tulokset ja niiden esittely sekä itsearviointi.

MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S1-S6	L7
Maantieteelliset taidot		
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomeissa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja

muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilaille tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Maantiedon päätösarvioinnin kriteerit

Savitaipaleen perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9

			Sisällöt ja tavoitteiden toteuttamiseksi käytetyt menetelmät		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7-lk	8-lk	8-lk
Maantieteellisen tiedon ja ymmärrys					

T1	tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentamista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5	Planetaarisuus, paikannimistö: Maailman keskeinen paikannimistö, pelit, karttatarjoitukset, kokeet, koordinaatisto- ja paikanetsintäharjoituksia (Google Maps), geokätköily	Paikannimistö: Euroopan keskeinen paikannimistö pelit, karttatarjoitukset, kokeet, koordinaatisto- ja paikanetsintäharjoituksia (Google Maps), geokätköily	Paikannimistö: Suomen keskeinen paikannimistö, pelit, karttatarjoitukset, kokeet, koordinaatisto- ja paikanetsintäharjoituksia (Google Maps), retkikartta, kansalaisen karttapaikka (tms.), geokätköily
T2	ohjataan oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaantietoa Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	L4, L5	Maan kehät, vyöhykkeisyys, tuliperäisyys, pinnanmuodot: Ilmastodiagrammit, sääseuranta, Erilaiset pelit netissä (esim. Geoguessr World), lämpövyöhykkeet-kartta	Vyöhykkeisyys, pinnanmuodot: Erilaiset pelit netissä (esim. Geoguessr.com European union)	Luonnonmaantietat ja -ilmiöt Suomessa: jääkauden jäljet, sää ja ilmasto, maaperä, kivilajit, luonnonmaantieteelliset muodostumat kartoilla
T3	ohjataan oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaantietoa sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita,	S1-S6	L2, L4	Väestömaantietoa: Erilaiset pelit netissä (esim. Geoguessr World), elinkeinodiagrammit, BKT-kuvaajat, pakolaisongelmat ja ihmisoikeudet	Väestömaantietoa: Erilaiset pelit netissä (esim. Geoguessr World), elinkeinodiagrammit, BKT-kuvaajat	Väestömaantietoa: kulttuurit ja elinkeinot Suomessa, muuttoliikekarttoista vanhemmista ja isovanhemmista

elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla			(esim. Kovat kertoimet UNHCR-pakolaispeli)		
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys	S1-S6	L7		Kestävä kehitys ja ympäristöongelmat: Tuotteiden elinkaariarviointi, kierrätys- ja omat valinnat, maapallon ravinnon, veden, metsien riittävyys, ylikulutuspäiväseuranta, ilmastonmuutos, rehevöityminen, saastuminen	
Maantieteelliset taidot					
T5 ohjataan oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen maantieteellisissä ilmiöissä	Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen maantieteellisissä ilmiöissä	Maantieteellisen tiedon soveltaminen eri ammateissa
T6 ohjataan oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja	S1-S6	L4, L5	Karttahaarjoitukset: oman kartan laadinta, kartantulkintahaarjoitukset, geokätköily, ilmansuunnat,	Karttahaarjoitukset: oman kartan laadinta, kartantulkintahaarjoitukset, geokätköily,	Karttahaarjoitukset: oman kartan laadinta, kartantulkintahaarjoitukset, geokätköily, kompassin käyttö

etäisyyksien ymmärrystä					
T7 ohjataan oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisiä ilmiöistä	S1-S6	L5, L6	Kartta- ja diagrammiharjoitukset: Oman kartan laadinta, kartan tulkintaharjoitukset, geokätköily, ilmansuunnat, karttatarjoitukset (esi. Google Maps), väestöpyramidit, ilmastodiagrammit, maapallon väestöviivadiagrammien laadinta	Kartta- ja diagrammiharjoitukset: oman kartan laadinta, kartan tulkintaharjoitukset, geokätköily, ilmansuunnat, karttatarjoitukset (esi. Google Maps), väestöpyramidit, ilmastodiagrammit, -teemakarttoja (esim. EU, EURO)	Kartta- ja diagrammiharjoitukset: oman kartan laadinta, kartan tulkintaharjoitukset, geokätköily, ilmansuunnat, koordinaatistoharjoituksia (Google Maps, retkikartta, kansalaisen karttapaikka tms.)
T8 ohjataan oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1	Sääseuranta, tuulimittaukset, sademittaukset, lämpötilamittaukset		Aluetutkimus (esim. omasta kylästä, Google Mapsia käyttäen)
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja	S1-S6	L4	Sääseuranta, tuulimittaukset, sademittaukset, lämpötilamittaukset, maantieteellisten uutisten seuranta ja kartta	Maantieteellisten uutisten seuranta ja kartta	Maantieteellisten uutisten seuranta ja kartta

koko maailmassa					
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä ja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2	Kaikissa edellä mainituissa pari- ja ryhmätöinä toteutettavissa tutkimustöissä ja esityksissä	Kaikissa edellä mainituissa pari- ja ryhmätöinä toteutettavissa tutkimustöissä ja esityksissä	Kaikissa edellä mainituissa pari- ja ryhmätöinä toteutettavissa tutkimustöissä ja esityksissä
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	L7	Vieraslajien torjunta, lähiympäristön siistiminen viihtyisyyden parantamiseksi	Vieraslajien torjunta, lähiympäristön siistiminen viihtyisyyden parantamiseksi	Tutustutaan kunnan tason suunnitteluun ja vaikuttamiseen
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet					
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään	S1-S6	L7	Kestävä kulutus: tuotteiden elinkaari ja kulutustottumusten pohdinta, ekologinen selkäreppu,	Kestävä kulutus: tuotteiden elinkaari ja kulutustottumusten pohdinta, ekologinen selkäreppu,	

elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi			hiilijalanjälki, vesijalanjälki	hiilijalanjälki, vesijalanjälki	
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	L3, L7	Ajankohtaisten asioiden seuranta säännöllisesti	Ajankohtaisten asioiden seuranta säännöllisesti	Ajankohtaisten asioiden seuranta säännöllisesti, oman lähiympäristön/kunnan alueellinen identiteetti, monikulttuurisuus Suomessa, ihmisoikeudet

Oppiaineen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7–9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja säilymistä. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin esimerkiksi geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Arvioinnissa oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Maantiedossa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla esimerkiksi kokeet, karttakokeet, tuntikuulustelut, läksynkuulustelut, pari- ja ryhmätyöt, vihkotyöskentely, työskentely käytännön töiden aikana, käytännön töistä saadut tulokset ja niiden esittely ja itsearviointi.

FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta	S1-S6	L3, L7

Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen

vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -

käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit

Savitaipaleen perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9

7. luokka	8. luokka	9. luokka
Oppilaan motivointi erilaisin työmenetelmin. Kiinnostuksen herättäminen fysiikan opiskeluun.	Oppilaan motivointi erilaisin työmenetelmin. Kiinnostuksen herättäminen fysiikan opiskeluun.	Oppilaan motivointi erilaisin työmenetelmin. Kiinnostuksen herättäminen fysiikan opiskeluun.
Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan ja työskentelee huolellisesti annettujen ohjeiden mukaan.	Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan ja työskentelee huolellisesti annettujen ohjeiden mukaan.	Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan ja työskentelee huolellisesti annettujen ohjeiden mukaan.
Oppilas ymmärtää valon ja äänen ominaisuudet omassa elinympäristössä. Oppilas ymmärtää	Oppilas ymmärtää mekaniikan perusteet.	Oppilas ymmärtää sähkönsäilytyksen merkityksen omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

lämpöilmiöiden tuntemisen merkityksen omassa elinympäristössä.		Oppilas tiedostaa säteilyn vaikutukset omassa elämässä.
Oppilas pohtii omien valintojen vaikutusta kestävästä kulutuksesta kannalta.	Oppilas arvioi omia valintojaan energiavarojen kestävästä käytön kannalta.	Oppilas osaa pohtia ja arvioida omia valintojaan ja niiden vaikutusta sähkön ja energiavarojen kestävästä käytön kannalta.
Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä valoon ja ääneen sekä lämpöoppiin liittyvistä ilmiöistä.	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä mekaniikkaan liittyvistä ilmiöistä.	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä sähköön ja säteilyfysiikkaan liittyvistä ilmiöistä.
Oppilas tekee kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Työskentely on johdonmukaista ja turvallista.	Oppilas tekee kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Työskentely on johdonmukaista ja turvallista.	Oppilas tekee kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa. Työskentely on johdonmukaista ja turvallista.
Oppilas käsittelee ja tulkitsee tutkimustensa tuloksia.	Oppilas käsittelee ja tulkitsee tutkimustensa tuloksia.	Oppilas käsittelee ja tulkitsee tutkimustensa tuloksia.
Oppilas ymmärtää valoon ja ääneen sekä lämpöön liittyvien yksinkertaisten sovellusten toimintaperiaatteita.	Oppilas ymmärtää mekaniikkaan liittyvien yksinkertaisten sovellusten toimintaperiaatteita.	Oppilas ymmärtää sähköön liittyvien yksinkertaisten sovellusten toimintaperiaatteita.
Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja käsittelemiseen.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja käsittelemiseen.	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja käsittelemiseen.
Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä selittäessään	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä selittäessään	Oppilas käyttää fysiikan käsitteitä selittäessään

valoon ja ääneen sekä lämpöön liittyviä ilmiöitä.	mekaniikkaan liittyviä ilmiöitä.	sähköön ja säteilyfysiikkaan liittyviä ilmiöitä.
Oppilas käyttää joitakin malleja valon ja äänen ilmiöiden sekä lämpöilmiöiden kuvaamisessa.	Oppilas käyttää joitakin malleja mekaniikkaan liittyvien ilmiöiden kuvaamisessa.	Oppilas käyttää joitakin malleja sähköoppiin liittyvien ilmiöiden kuvaamisessa.
Oppilas perustelee erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.	Oppilas osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja osaa arvioida kriittisesti niitä.	Oppilas osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja osaa arvioida kriittisesti niitä.
Oppilas harjoittelee hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas harjoittelee hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.	Oppilas hahmottaa luonnontieteellisen tiedon luonnetta sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
		Oppilas pyrkii saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten.
Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.	Oppilas soveltaa fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7–9

Arvioinnissa oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Fysiikassa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla esimerkiksi kokeet, tuntikuulustelut, läksynkuulustelut, pari- ja ryhmätyöt, vihkotyöskentely ja –muistiinpanot, työskentely käytännön töiden aikana, käytännön töistä saadut tulokset ja tulosten esittely. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun

saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7–9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6	L1
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia	S1-S6	L1

käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja

lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7–9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden

omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit

Savitaipaleen perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9

			Sisällöt ja tavoitteiden toteuttamiseksi käytetyt menetelmät	
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7. luokka	8. luokka
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6	L1	opiskelijan motivointi erilaisin työmenetelmin	opiskelijan motivointi erilaisin työmenetelmin
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6	opetellaan asettamaan omia tavoitteita erilaisin työmenetelmin	opetellaan asettamaan omia tavoitteita erilaisin työmenetelmin
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7	paloturvallisuus, kemikaaliturvallisuus, olomuotojen muutokset, veden merkitys luonnossa	luonnon happamoituminen, metallien elinkaari, vesien puhdistaminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	L3, L7	paloturvallisuus, kemikaaliturvallisuus, olomuotojen muutokset, veden merkitys luonnossa	luonnon happamoituminen, metallien elinkaari, vesien puhdistaminen

Tutkimisen taidot				
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7	harjoitellaan syiden ja seurausten miettimistä kemiassa kysymysten avulla	harjoitellaan syiden ja seurausten miettimistä kemiassa kysymysten avulla
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5	turvallinen työskentely laboratoriossa, kemian teoriaa tukevat työt pareittain/ryhmissä	kemian teoriaa tukevat työt pareittain/ryhmissä
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5	teoriaa tukevien töiden havainnointi, päättelemisen ja johtopäätösten tekeminen aluksi ohjatusti ja sitten pikkuhiljaa itsenäisesti	teoriaa tukevien töiden havainnointi, päättelemisen ja johtopäätösten tekeminen aluksi ohjatusti ja sitten pikkuhiljaa itsenäisesti
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen	S1-S6	L2, L3, L5	palamisreaktion reaktioyhtälöiden muodostaminen	happojen ja emästen reaktiot, metallien kemian reaktiot, orgaanisten yhdisteiden reaktiot

yhteistyössä muiden kanssa				
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5	molekyylien ja reaktioyhtälöiden mallinnus pallotikkumalleilla ja tietokoneavusteisesti	molekyylien ja reaktioyhtälöiden mallinnus pallotikkumalleilla ja tietokoneavusteisesti
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen				
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1	liuoksen muodostuminen, kemialliset erotusmenetelmät, kemialliset merkit, olomuotojen muutokset, palamisreaktiot, paloturvallisuus	puhtaat aineet ja seokset, reaktionopeus, jaksollinen järjestelmä, hapot ja emäkset, suolanmuodostus, orgaaniset yhdisteet, metallien kemia
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1	yhdisteiden mallit pallomalleina, kemialliset merkit, kemialliset reaktiot	orgaanisten yhdisteiden rakennekaavat, yhdisteiden mallit pallomalleina, jaksollinen järjestelmä, kemialliset merkit, metallien kemia, kemialliset reaktiot
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja	S1-S6	L2, L4	erilaisten projektien ja tiedonhakuun	erilaisten projektien ja tiedonhakuun

arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla			liittyvät ryhmätyöt esim. vesien puhdistamisesta	liittyvät ryhmätyöt, esim. jonkin orgaanisen yhdistetyypin tutkiminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	L1, L4	kokeellisten töiden tekeminen	kokeellisten töiden tekeminen
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	L1	liuos, erotusmenetelmät, atomin rakenne ja kemialliset merkit, palaminen, olomuotojen muutokset, ilmakehä, veri	puhdas aine ja seos, jaksollinen järjestelmä, kemiallinen sidos, reaktionopeus, happamat ja emäksiset aineet, suolat, orgaaniset yhdisteet, metallit
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6	paloturvallisuus, kemikaaliturvallisuus, olomuotojen muutokset, veden merkitys elämiseen ja veden ominaisuudet,	luonnon happamoituminen, metallien elinkaari, ilmakehän kaasut, vesien puhdistaminen

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7–9

Arvioinnissa oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Kemiassa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla esimerkiksi kokeet, tuntikuulustelut, läksynkuulustelut, pari- ja ryhmätyöt, vihkotyöskentely ja –muistiinpanot, työskentely käytännön töiden aikana, käytännön töistä saadut tulokset ja tulosten esittely.

TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveystieteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveystieteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveystietä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveystieteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveystietä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveystieteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveystieteen osaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7–9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4, L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1 S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2 S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista	S1 S2	L2, L3, L4, L7

oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja		
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalv palvelujen asianmukaista käyttöä	S1 S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalv sityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1,L2, L3, L7
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntalv kulku, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveystalv tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntalv kulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen,

seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveystietokirjoitusten ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Erlaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös

itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeitä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyy oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päätösarvioinnin kriteerit

Terveystiedon opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9

<i>Opetuksen tavoitteet</i>	<i>Sisällöt vuosiluokittain</i>			<i>Laaja-alainen</i>
<i>S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys</i>	7	8	9	
<i>(T1) Oppilas pyrkii ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan</i>	- terveys käsitteenä - elämäntapavaiheet - mielen hyvinvointi - stressin merkitys terveydelle	- elämäntapaa - kriisit ja niistä selviytyminen	<i>(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)</i>	L1-L3, L7
<i>(T2) Oppilas vahvistaa omia tunte- ja vuorovaikutustaitojaan</i>	- sosiaalinen terveys	- seurustelu		L2-L4, L7

ja harjoittelee toimimaan erilaisissa ristiriita ja kriisitilanteissa	- ristiriita- ja ongelmatilanteet sosiaalisissa suhteissa	- elämänculun kriisit ja niistä selviytyminen		
(T3) Oppilas harjoittelee, omien arvojen ja asenteiden, kehon ja mielen viestien tunnistamista sekä tunnistamaan ja kontrolloimaan omaa käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	- identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen - tunteet ja niiden tunnistaminen - murrosiän muutokset - turvataidot	- seksuaalinen kehitys - mielen hyvinvoinnin ylläpitäminen	- arvot ja asenteet käyttäytymistä ohjaavina tekijöinä	L1, L3, L4, L6
(T4) Oppilas tarkastelee monipuolisesti yksilöllisyyteen, perheeseen ja lähiyhteisöihin, yhteisöllisyyteen ja suvaitsevaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä harjoittelee toimimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	- ristiriita- ja ongelmatilanteet sosiaalisissa suhteissa	- seksuaalinen monimuotoisuus	- erityisruokavaliot	L1-L4, L6, L7
S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy				
(T5) Oppilas syventää ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä sekä niitä vahvistavista ja	- fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä tukevat ympäristöt	- seksuaaliterveys - riippuvuus ja yleisimmät päihteet	- ruoka ja ravitsemus - terveyden edistämisen ja	L1-L4

<p>vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä harjoittelee niihin liittyvien käsitteiden asianmukaista käyttöä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - arkirytmii - hygienia - uni ja lepo - liikkuminen ja painonhallinta - murrosiän muutokset 		<p>sairauksien ehkäisykeinot</p> <p>- ympäristön terveysriskit</p>	
<p>(T6) Oppilas harjoittelee terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankintaa ja käyttöä sekä harjoittelee valmiuksiaan toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hyvinvointia tukevat ympäristöt - tuen ja avun hakeminen 	<ul style="list-style-type: none"> - turvallisuustaidot ja -valmiuksia - tyypillisimmät tapaturmat ja onnettomuudet sekä niiden ensiapu - kansalaistoiminta - tuen ja avun hakeminen 	<ul style="list-style-type: none"> - itsehoito ja turvallinen lääkkeiden käyttö - tuen ja avun hakeminen 	<p>L2, L3, L5-L7</p>
<p>(T7) Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaistuu pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - harrastukset terveyden tukena - elintapojen merkitys hyvinvoinnille 	<p>(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)</p>	<p>(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)</p>	<p>L2-L4, L7</p>

(T8) Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)	(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)	(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)	L1-L7
S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri				
(T9) Oppilas ymmärtää ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkityksen terveydelle ja hyvinvoinnille	- turvallinen ja terveyttä tukeva elinympäristö - sosiaalinen turvaverkko - terveys ja media - turvallinen median käyttö		- ympäristön terveysriskit	L2, L4, L5, L7
(T10) Oppilas oppii keinoja opiskelu-, toiminta- ja työkyvyn ja sen ylläpitämiseksi sekä tietää terveyspalveluista ja niiden käytöstä	- elintapojen merkitys hyvinvoinnille - liikunta ja ergonominen työskentely	- seksuaaliterveys	- ajankohtaiset tartuntataudit - kansantaudit ja yleisimmät pitkäaikaissairaudet - terveyspalvelut ja niiden käyttö	L1, L3, L6
(T11) Oppilas oppii ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä,	- oppimisen monimuotoisuus	(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)	(Harjoitellaan eri sisältöjen yhteydessä.)	L1-L3, L7

<i>tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostaa kuvan itselle sopivista oppimisen keinoista</i>				
<i>(T12) Oppilas vahvistaa valmiuksiaan arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä</i>	<i>- terveys ja media, terveystiedon ja terveystiedon mainonta</i> <i>- turvallinen median käyttö: mediataidot</i>	<i>- seksuaaliterveys</i>	<i>- vastuulliset ruokavalinnat</i>	<i>L1-L7</i>

Oppimisympäristöt ja työtavat

Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Terveystiedon, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden ja terveyden eri toimijoiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä. Terveystiedon opetuksessa käytettäviä työtapoja voivat olla itsenäinen työskentely, pari- ja ryhmätyöskentely, opettajan esitys, käytännön harjoitukset, tutustumiskäynnit ja vierailijat.

Arviointi

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Terveystiedon opetuksessa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla kokeet, läksynkuulustelut, pari- ja ryhmätyöt- ja -työskentely, vihkotyöskentely, tuntityöskentely, käytännön kokeet, sekä vertais- ja itsearviointi.

USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7–9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvämonimuotoisuus	S1, S2	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7–9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7–9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdiskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Savitaipaleen perusopetuksessa uskonnon oppimääränä toteutuu evankelisluterilainen uskonto. Sen lisäksi toteutuu muu oppimäärä, jos uskontokuntaan kuuluvia ja kyseisen oppimäärän valitsijoita on vähintään 3 oppilasta.

Evankelisluterilainen uskonto

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinuskon eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt 7. luokalla

T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus (näkökulmana maailmanuskonnot)

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eripuolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen. S3 Hyvä elämä: Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen. Pohditaan omien valintojen vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisuudesta merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S3 Hyvä elämä: Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen. Pohditaan omien valintojen vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt 8. luokalla

T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus (näkökulmana kristinusko)

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Kristinuskoa tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumeenisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Kristinuskoa tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumeenisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Pohditaan omien valintojen vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt 9. luokalla

T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus (näkökulmana eri katsomukset)

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Perehdytään syvemmin kristinuskon kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntavaksi. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäntavaksi, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisuudesta merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Perehdytään syvemmin kristinuskon kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Perehdytään syvemmin kristinuskon kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa,

politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinuskon eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Perehdytään syvemmin kristinuskon kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Ortodoksinen uskonto

Ortodoksinen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksinen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon

leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Uskonnon opetuksen yhtenä keskeisimpänä tavoitteena on oppilaan ortodoksisen identiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskonnon vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa.

Uskonnon opetus tukee ja vahvistaa oppilaan myönteistä minäkuvaa ja ohjaa häntä kunnioittamaan elämää sen moninaisuudessaan. Oppilas oppii arvioimaan omaa toimintaansa, perustelemaan sitä ja ottamaan vastuuta. Oppilas oppii ottamaan huomioon toiset ihmiset. Uskontotunnit antavat monia mahdollisuuksia tunteiden ja omien ajatusten käsittelyyn. Omien tunteiden ja ajatusten ilmaisu sekä osallistuminen ja vuorovaikutus ovat osa uskonnon opetusta.

Oppilaalle pyritään jakamaan mahdollisimman laajasti paitsi oman kirkon kulttuuriperinnettä myös muita erilaisia maailmankatsomuksellisia aineksia. Tämä auttaa oppilasta jäsentämään omaa maailmankatsomustaan ja ymmärtämään muita kulttuureja.

Ortodoksisen uskonnon tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan paitsi omaa tulevaisuuttaan myös yhteistä tulevaisuuttamme. Oppilasta ohjataan toimimaan rakentavasti kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävän tulevaisuuden puolesta.

Työtavat ja opetusmenetelmät vuosiluokilla 7–9

Yläluokkien ortodoksioppilaat opiskelevat omana opetusryhmänään tai yhdessä alaluokkien oppilaiden kanssa oppilasmäärästä riippuen. Seitsemännellä ja kahdeksannella luokalla opetuksen sisältönä on erityisesti kirkkohistoria, jolloin voidaan käyttää sekä opettajajohtoisia että oppilaskeskeisiä työtapoja. Pari- ja ryhmätyöt sekä yksilöllinen työskentely voivat vuorotella käsiteltävästä aiheesta riippuen. Kun oppilaat tekevät esseitä, referaatteja ja postereita, he oppivat käyttämään kirjoja, sanomalehtiä, Internetiä tai muuta lähdemateriaalia tiedon hankkimiseen. Oppilaille painotetaan kriittistä media- ja viestintätaitoa.

Eettisten asioiden opiskelussa tärkeintä on keskustelu, jossa pohditaan yhdessä ongelmaratkaisuja. Opetuksessa huomioidaan oppilaan oma elämäntilanne. Nykyhetkeen liittyvät uutiset, dokumentit ja elokuvat herättävät oppilaissa erilaisia tuntemuksia ja mielipiteitä, joista voidaan tunneilla keskustella. Ortodoksinen etiikka nojaa opetuksessaan vahvasti Raamattuun, joten sitä käytetään melko paljon opetuksessa.

Arvioinnista

Vuosiluokkien 7–9 oppilaat saavat numeroarvioinnin edistymisestään. Pienryhmässä välittömän palautteen antaminen positiivisessa ja rakentavassa hengessä on keskeisessä asemassa. Tässä vaiheessa oppilas pystyy suorittamaan myös itsearviointia työskentelystään ja edistymisestään. Arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentelyn lisäksi kokeet ja mahdolliset muut tehtävät kuten edellä mainitut esseet, referaatit ja posterit. Päättöarvioinnissa noudatetaan opetussuunnitelman valtakunnallisia kriteereitä.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7 lk	8 lk
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	L1	-kristillisyys suomessa -idän suuret kirkot -uskonto eri tiedotusvälineissä -uskonto viihteessä ja pop-kulttuurissa	-uskonnot ilmiönä -uskonto eri tiedotusvälineissä -uskonto viihteessä ja pop-kulttuurissa
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2	-ortodoksinen usko Suomessa -ortodoksinen kirkko itsenäisessä Suomessa -kirkon hallinto	
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6	-ekumenia ja kirkkojen välinen yhteistyö -idän suuret kirkot	-uskonnot osana maailmankatsomusta -luonnonuskonnot ja suomalainen muinaisusko
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa,	S1, S2, S3	L2, L4, L6		-juutalaisuus -islam -hindulaisuus -buddhalaisuus -Kiinan ja Japanin uskonnot

maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa				
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7		<p>Raamattutieto</p> <p>-Raamatun synty ja Raamatun ajan maailma</p> <p>-Raamatun tutkimus</p> <p>-Raamatun rakenne pääpiirteittäin</p>
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7	Ajankohtaisten ihmisoikeuksiin ja lapsen oikeuksiin liittyvien teemojen pohdinta.	Maailmanuskonnot ja niiden eettiset periaatteet, ajankohtaisten ihmisoikeuskysymysten ja lapsen oikeuksiin liittyvien kysymysten pohdinta.
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6	<p>-ortodoksinen kirkko vaihtuvien vallanpitäjien aikana</p> <p>-kristillisuus Suomessa</p> <p>-idän suuret kirkot</p>	<p>-uskonnollisuus suomessa</p> <p>-maailmanuskonnot</p>
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia	S1, S2, S3	L7	Ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja maailmanpoliittisten kysymysten	Ajankohtaisten yhteiskunnallisten ja maailmanpoliittisten kysymysten pohtiminen

elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin			pohtiminen ortodoksisen etiikan ja maailmanuskontojen eettisten periaatteiden valossa	ortodoksisen etiikan ja maailmanuskontojen eettisten periaatteiden valossa.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2		Henkilökohtaisten eettisten kysymysten ja omien valintojen vaikutusten pohtiminen ortodoksisen etiikan valossa.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6	-lähetystyö -ekumenia -suomalainen kristillisyy	-uskonnollisuus suomessa -maailmanuskonnot

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	9 lk
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	L1	-kirkon opetus -seurakunnan elämä -ihmisen toiminta
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan	S1	L2	Kirkon opetus

opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista			<ul style="list-style-type: none"> -Mikä kaikki on kirkon opetusta -kirkon opetus tänä päivänä -papisto jatkuvuuden turvaajana -kirkkotaide opetuksen välittäjänä
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	L2, L3, L6	
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2, S3	L2, L4, L6	Uskontoon liittyvien ajankohtaisten aiheiden käsittely.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5	Ajankohtaiseen esim. tiedotusvälineissä esiintyvään uskonnolliseen argumentaatioon tutustuminen.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	L2, L7	<ul style="list-style-type: none"> -ihminen osana yhteiskuntaa -vastuu elämästä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6	-ihminen osana yhteiskuntaa -vastuu elämästä
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	L7	Ajankohtaisten yhteiskunnallisten, maailmanpoliittisten ja henkilökohtaisten eettisten kysymysten pohtiminen ortodoksisen etiikan ja maailmanuskontojen eettisten periaatteiden valossa.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	L1, L2	Kirkon kokemus ja opetus oikeasta elämästä, elämän päämäärä
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2	L6, L7	Lähimmäisen kohtaaminen ja ihminen osana yhteiskuntaa

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämänskatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänskatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänskatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden

opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7–9 elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	L2, L7
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	L1, L2, L5

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	L1, L3
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	L1, L2, L4
T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	L2, L3, L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	L5, L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	L1, L7

Elämäkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin

katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita: Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävä tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7–9

7. luokka

S1 Katsomus ja kulttuuri

- maailmankuva, elämäkatsomus ja maailmankatsomus
- kulttuuri ja katsomukset, media
- maailmanuskonnot
- uskonnottomuus
- uskontokritiikki
- katsomusvapaus ja yhdenvertaisuus
- ajankohtaiset katsomuksiin liittyvät asiat mediassa

8. luokka

S2 Etiikan perusteita

- hyvä elämä
- oikeudet ja velvollisuudet
- tasa-arvo

- moraalikysymykset
- sosiaalinen media
- kulttuurien moninaisuus
- ajankohtaiset katsomuksiin liittyvät asiat mediassa

9. luokka

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

- ihmisoikeudet
- ihmisarvo
- luontokäsitys
- ympäristöetiikka
- kestävä kehitys
- ajankohtaiset katsomuksiin liittyvät asiat mediassa

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesääätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti koulun sisäisiä ja ulkopuolisia oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöinä voidaan käyttää luokkahuoneen lisäksi lähiluontoa ja paikallista kulttuuriympäristöä, jotka tarjoavat mahdollisuuksia kokemukselliseen oppimiseen ja eettisten kysymysten tarkasteluun arjen konteksteissa.

Opetusryhmät voivat muodostua vuosiluokkatasoisesti tai yhdistää eri vuosiluokkien oppilaita.

Työtavoissa korostuvat dialogisuus, yhdessä pohtiminen ja oppilaiden omien kokemusten ja näkemysten käsittely. Keskustelua, toiminnallisia menetelmiä, draamaa

ja erilaisia ilmaisun tapoja käytetään oppimisen tukena. Turvallinen ja arvostava ilmapiiri tukee oppilaiden ajattelun kehittymistä ja katsomuksellista kasvua.

Digitaalisia oppimisympäristöjä hyödynnetään oppimisen tukena, tiedonhankinnassa, vuorovaikutuksessa ja oppilaiden omien tuotosten tekemisessä. Ne laajentavat oppimisympäristöä paikallisesta globaaliksi ja mahdollistavat erilaisten katsomusten tarkastelun.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7–9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Elämäkatsomustiedon päätösarvioinnin kriteerit

HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7–9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S1–S6	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	L1, L2, L4
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	L1-L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	L1-L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	L1-L7

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, paikkakunnan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa. Sisältöalueet voidaan käsitellä joko kronologisesti tai temaattisesti.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys: Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa: Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan: Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika: Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen: Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret: Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Historian päättöarvioinnin kriteerit

Historian opetuksen tehtävät yleisellä tasolla

- historiatietoisuuden ja sitä kautta nykyiseen johtaneen kehityksen ymmärtäminen
- kulttuurien tuntemuksen ja suvaitsevaisuuden lisääminen
- vastuullisen kansalaisuuden periaatteiden omaksuminen
- työn arvostaminen
- yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja niissä tapahtuneiden muutosten tunnistaminen
- tulevaisuuden valintojen pohtiminen

Historian opetuksen tehtävät yksilötasolla

- Tärkeintä on auttaa oppilasta
 - rakentamaan omaa identiteettiä
 - omaksumaan roolia aktiivisena kansalaisena
 - ymmärtämään erilaisuutta .

- Lisäksi on tärkeää
 - ohjata oppilasta näkemään yksilö historiallisena toimijana ja toiminnan taustalla olevia motiiveja
 - auttaa oppilasta ymmärtämään historian koostuvan erilaisista ja alati muuttuvista tulkinnoista
 - kehittää taitoa lukea ja analysoida menneitä lähteitä sekä tehdä niistä ikätasolleen päteviä tulkintoja.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	7 lk	8 lk
Merkitys, arvot ja asenteet				
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6	L1-L7	<p>Opiskelijan motivointi erilaisin vuorovaikutuksellisin ja tutkimuksellisin työmenetelmin</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen</p> <p>vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio 	<p>Opiskelijan motivointi erilaisin vuorovaikutuksellisin ja tutkimuksellisin menetelmin</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio

			<p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:</p> <p>- oma vastuu hyvinvoinnista</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä</p>	<p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>- hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p> <p>Työelämätaidot ja yritteliäisyys:</p> <p>- paikallinen rakennemuutos</p>
--	--	--	---	--

			<p>tulevaisuuden rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan 	<p>maatalousvaltaisesta alueesta nykytilanteeseen</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta	S1–S6	L1-L5	<p>Innostetaan oppilaita hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista, sarjakuvista ja kirjallisuudesta sekä samalla arvioimaan kriittisesti eri lähteistä saatua tietoa (medialukutaito)</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen,</p>	<p>Innostetaan oppilaita hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista, sarjakuvista ja kirjallisuudesta sekä samalla arvioimaan kriittisesti eri lähteistä saatua tietoa (medialukutaito)</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>

			<p>vuorovaikutus ja ilmaisuus</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:</p> <p>- oma vastuu hyvinvoinnista</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologien osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p>	<p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>- hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p>
--	--	--	--	--

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	L1, L2, L4	<p>Kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen ja siihen, miten erilaisilla tulkinnoilla on vaikutettu historian kulkuun</p> <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p>	<p>Kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen ja siihen, miten erilaisilla tulkinnoilla on vaikutettu historian kulkuun</p> <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p>
Historian ilmiöiden ymmärtäminen				

<p>T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä</p>	<p>S1–S6</p>	<p>L1, L2, L3</p>	<p>1800-luvun yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys - uudet aatteet muuttavat ajattelua ja yhteiskuntaa - nykymuotoisen Suomen perusta valetaan (autonomiasta itsenäisyyden alkuvaiheisiin) <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio 	<p>Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - maailmansodat, kylmä sota - ihmisoikeudet sodan jaloissa <p>Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen arkielämän historiaa painottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> - elinkeinorakenteen muutos - kaupungistuminen <p>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteinen historia - 2000-luvun uudenlaiset poliittiset jännitteet <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>
---	--------------	-------------------	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <ul style="list-style-type: none"> Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot: - oma vastuu hyvinvoinnista 	<ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <ul style="list-style-type: none"> Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot - hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	L1-L4, L6, L7	<ul style="list-style-type: none"> 1800-luvun yhteiskunta - teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys - uudet aatteet muuttavat ajattelua ja yhteiskuntaa - nykymuotoisen Suomen perusta valetaan (autonomiasta itsenäisyyden alkuvaiheisiin) 	<ul style="list-style-type: none"> Suurten sotien aika - maailmansodat, kylmä sota - ihmisoikeudet sodanjaloissa Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen arkielämän historiaa painottaen - elinkeinorakenteen muutos - kaupungistuminen

			<p>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <p>- kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteinen historia</p> <p>Kulttuurinen osaaminen</p> <p>2000-luvun uudenlaiset poliittiset jännitteet</p> <p>vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>- asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus</p> <p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>- oma vastuu hyvinvoinnista</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa</p>
--	--	--	--

			<p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan 	<p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa <p>Työelämätaidot ja yritteliäisyys:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallinen rakennemuutos maatalousvaltaisesta alueesta nykytilanteeseen <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	L1, L2, L4	<p>1800-luvun yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys - uudet aatteet muuttavat ajattelua ja yhteiskuntaa - nykymuotoisen Suomen perusta valetaan (autonomiasta itsenäisyyden alkuvaiheisiin) 	<p>Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - maailmansodat, kylmä sota - ihmisoikeudet sodanjaloissa <p>Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen arkielämän historiaa painottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> - elinkeinorakenteen muutos - kaupungistuminen

			<p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja 	<p>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteinen historia <p>2000-luvun uudenlaiset poliittiset jännitteet</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus <p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <ul style="list-style-type: none"> - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa
--	--	--	---	--

			yhteistyö äidinkielen kanssa	<p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	L1, L2, L4	<p>1800-luvun yhteiskunta</p> <ul style="list-style-type: none"> - teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys - uudet aatteet muuttavat ajattelua ja yhteiskuntaa - nykymuotoisen Suomen perusta valetaan (autonomiasta itsenäisyyden alkuvaiheisiin 	<p>Suurten sotien aika</p> <ul style="list-style-type: none"> - maailmansodat, kylmä sota - ihmisoikeudet sodan jaloissa <p>Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen arkielämän historiaa painottaen</p> <ul style="list-style-type: none"> - elinkeinorakenteen muutos - kaupungistuminen <p>Nykyisen maailmanpolitiikan juuret</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteinen historia <p>2000-luvun uudenlaiset poliittiset jännitteet</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p>

			<p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa
Historiallisen tiedon käyttäminen				

<p>T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</p>	<p>S1–S6</p>	<p>L1, L2, L4</p>	<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - uudet lähteet ja tarkastelutavat muuttavat niitä <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa 	<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <ul style="list-style-type: none"> - uudet lähteet ja tarkastelutavat muuttavat niitä <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielma tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa
--	--------------	-------------------	--	--

			<p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa 	<p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa
<p>T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä</p>	S1–S6	L1-L4, L7	<p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen</p> <p>vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:</p>	<p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>

			<p>- oma vastuu hyvinvoinnista</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:</p> <p>- kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan</p>	<p>- hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:</p> <p>- kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan</p>
<p>T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</p>	S1–S6	L1, L2, L4, L5	<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <p>- paikallishistorian lähteiden tutkiminen</p> <p>- lähdekritiikki</p> <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p>	<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <p>- historiallisen tutkielman tekeminen</p> <p>- lähdekritiikki</p> <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>- länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa <p>Tieto- ja viestintäteknologien osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sähköiset lähteet ja aineistot - internetin käyttö tiedonhaussa - käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa 	<ul style="list-style-type: none"> - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sähköiset lähteet ja aineistot - internetin käyttö tiedonhaussa - käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	L1, L2, L4, L5	<p>Tutkimuksellisten työtapojen käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - eri ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkiminen - avoimet oppimisympäristöt 	<p>Tutkimuksellisten työtapojen käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> - eri ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkiminen - avoimet oppimisympäristöt

			<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa <p>Tieto- ja viestintäteknologien osaaminen:</p>	<p>Ymmärrys siitä, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja</p> <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus - Suomi avun saajana 1939-44 - yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa <p>Monilukutaito</p> <ul style="list-style-type: none"> - erilaisten lähteiden löytäminen ja yhteistyö äidinkielen kanssa
--	--	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> - sähköiset lähteet ja aineistot - internetin käyttö tiedonhaussa - käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa 	<p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sähköiset lähteet ja aineistot - internetin käyttö tiedonhaussa - käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksen sä avulla	S1–S6	L1-L7	<p>”Selviääkö maapallo kulutuksen lisääntymisestä?”</p> <ul style="list-style-type: none"> - kestävän kehityksen periaate <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - paikallishistorian lähteiden tutkiminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus 	<p>”Voiko talous kasvaa jatkuvasti?”</p> <ul style="list-style-type: none"> - kestävän kehityksen periaate <p>Ajattelun ja oppimisen taidot:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historiallisen tutkielman tekeminen - lähdekritiikki <p>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <ul style="list-style-type: none"> - länsimaiset arvot: ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio - asenne muihin kulttuureihin, suvaitsevaisuus

			<p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:</p> <p>- oma vastuu hyvinvoinnista</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p> <p>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä</p>	<p>- Suomi avun saajana 1939-44</p> <p>- yhteistyö kielten, uskonnon ja maantiedon kanssa</p> <p>Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>- hyvinvointivaltion kehittyminen länsimaalaisena ilmiönä</p> <p>Monilukutaito</p> <p>- erilaisten lähteiden löytäminen</p> <p>- yhteistyö äidinkielen kanssa</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:</p> <p>- sähköiset lähteet ja aineistot</p> <p>- internetin käyttö tiedonhaussa</p> <p>- käyttäytymisen perusteet sosiaalisessa mediassa</p> <p>Työelämätaidot ja yritteliäisyys:</p> <p>- paikallinen rakennemuutos maatalousvaltaisesta alueesta nykytilanteeseen</p>
--	--	--	---	---

			tulevaisuuden rakentaminen: kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen: kulutusvaikutusten yhteys ympäristöön ja yhteiskuntaan
--	--	--	---	--

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7–9

tavoitteena

- monipuolinen havainnointi ja kommunikointi
- tekstin ja puheen tuottaminen ja tulkinta
- draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttö

tarvittaessa

- yksinkertaistetaan tekstejä ja avataan käsitteitä
- yhteiskunta- ja demokratia –käsitteitä syvennetään koko peruskoulun ajan

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7–9

Kirjallisten tehtävien lisäksi arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Arvioinnin painopiste on oltava tiedon soveltamisessa ja historiallisen ajattelun hallinnassa. Sisältöjen muistaminen on toisarvoista. Savitaipaleella historian päättöarviointi annetaan 8. luokan lopussa.

Vaatimukset hyvälle osaamiselle (päättöarvosanalle 8) ovat seuraavat:

Tiedon hankkimisesta menneisyydestä oppilas

- osaa etsiä tietoa erilaisista lähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja
- osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.

Historian ilmiöiden ymmärtämisessä oppilas

- ymmärtää missä järjestyksessä asiat ovat tapahtuneet
- pystyy samaistumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja ymmärtämään tämän toimintaa
- erottaa tärkeät asiat vähemmän tärkeistä
- osaa arvioida miksi ennen toimittiin toisin tai samoin kuin nyt

Historiallisen tiedon käyttämisessä oppilas

- muodostaa tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja

- kuvailee ihmisen toiminnan tarkoitusperiä
- arvioi erilaisten tulkintojen luetettavuutta
- perustelee tulevaisuuden valintoja tulkiten menneisyyttä.

YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokkien 7–9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan koulu yhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset .

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1-S4	
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	L1, L2, L4, L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	L2, L4, L7
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S3	L3, L4, L5
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L7
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti.	S1, S2, S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöäkehittävänä kansalaisena	S1-S3	L1, L4, L6
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja	S1, S4	L2, L4, L7

vastuulliseen kuluttamiseen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti			
T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1-S4		L1, L2, L7
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5rohkaista oppilasta kehittämään yritteliäksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1–S4	Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta
T6ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.
T7ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa	S1–S3	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittämällä demokraattisten

lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena			pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta: Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta: Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen: Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa,

työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta: Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestäväen kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuun erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on

opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyä kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättö- arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit

Kuntakohtaiset tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	9 lk
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4	L1-L7	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>Kannustetaan oppilaita ajattelemaan, muodostamaan omia kantoja ja suhtautumaan tarvittaessa kriittisesti eri asioihin.</p> <p>Opiskelijan motiivointi erilaisin vuorovaikutuksellisin ja tutkimuksellisin työmenetelmin.</p> <p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>Korostetaan yhteiskuntaopin käytännöllistä luonnetta; monet opittavat asiat liittyvät jo nyt tai lähitulevaisuudessa oppilaan elämään.</p>

		<p>Tuodaan alusta lähtien esille kansalaisen oikeudet ja vaikutusmahdollisuudet.</p> <p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>Perehdytetään oppilasta oman talouden ja informaatioyhteiskunnan haasteisiin.</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Korostetaan yhteiskunnan tiedonvälityksen moninaista luonnetta. Yhteiskunnallisia asioita voi oppia niin perinteisten tiedotusvälineiden kuin populaarikulttuurin ja tietokonepelien avulla - kunhan lähdekriittinen osaaminen on kunnossa.</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p> <p>Opetuksessa pyritään mahdollisuuksien mukaan käyttämään monipuolista TVT-aineistoa ja rohkaistaan oppilaita käyttämään niitä muuallakin kuin koulutyössä</p> <p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p> <p>Perehdytetään oppilasta tuntemaan omat oikeutensa työntekijänä.</p> <p>Rohkaistaan oppilaita yritteliäisyyteen ja luovuuteen.</p>
--	--	--

			<p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Harjoitellaan toimintaa demokraattisessa yhteiskunnassa lähtien omasta luokasta.</p> <p>Rohkaistaan oppilaita esittämään omia mielipiteitään ja muodostamaan perusteltuja kantoja.</p>
<p>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin</p>	<p>S1-S4</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>Korostetaan yhteiskunnan monipuolista luonnetta ja rohkaistaan oppilasta etsimään erilaisia näkökantoja ja muodostamaan omia mielipiteitä.</p> <p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>Tunneilla käydään läpi demokraattisen oikeusvaltion periaatteita, joissa mm. tuomitaan kaikenlainen syrjintä</p> <p>Tutustutaan erilaisiin vähemmistöryhmiin ja etujärjestöjen toimintaan</p> <p>Pyritään keskustelemaan mm. tasa-arvoon, ammatteihin ja maahanmuuttoon liittyvistä kysymyksistä</p> <p>L4 Monilukutaito</p>

			<p>Oppilaiden tulee osata käyttää erilaisia tiedotusvälineitä ja pyrkiä opettelemaan medialukutaitoa monessa eri yhteydessä</p> <p>Pyritään antamaan kykyä erilaisten näkökantojen ja kulttuurien ymmärtämiseen sekä niiden taustalla vaikuttaviin aatteisiin ja arvoihin. Erilaisten esimerkkitapausten (fiktiivisten ja todellisten) käyttö tulee olla opetuksessa keskeisellä sijalla.</p> <p>Kannustetaan erilaisten lähteiden kriittiseen arviointiin</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Käydään läpi talouden ja teollisuuden rakenteita sekä tuodaan esille kuluttajan rooli markkinoiden ohjaajana</p> <p>Perehdytään poliittiseen päätöksentekojärjestelmään, hallintoon ja kansalaisvaikuttamisen alkeisiin</p>
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä	S2, S3	L2, L4, L7	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>Tunneilla käydään läpi demokraattisen oikeusvaltion</p>

<p>ja syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</p>			<p>periaatteita, ihmisoikeudet, suomalainen tuomioistuinjärjestelmä ja poliisin toiminta</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Seurataan, miten mediassa tuodaan esille ihmisoikeudet ja miten mediassa käydään keskustelua erilaisista oikeustapauksista ja laeista</p> <p>Käydään läpi erilaisia tekstityyppejä; vertaillaan esim. uutisia ja viranomaistiedotteita</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Pyritään sitouttamaan oppilaat mukaan kansalaisyhteiskuntaan perehdyttämällä heitä perusoikeuksiin, omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja kansalaisjärjestöjen toimintaan</p>
<p>T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</p>	<p>S1-S3</p>	<p>L3, L4, L5</p>	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>Tunneilla tullaan käymään läpi niin oman taloudenpidon kuin koko kansantaloudenkin perusteita (oman kotitalouden hoitoon liittyviä asioita koordinoidaan mahdollisuuksien mukaan kotitaloustuntien ja opinto-ohjauksen tuntien kanssa)</p>

			<p>Käydään läpi keskeisiä kuluttajansuojaan liittyviä asioita</p> <p>Perehdytään yhteiskunnan tukimuotoihin ja työntekijän asemaan</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Syvennetään monipuolisen medialukutaidon ja lähdekriittisyyden hallintaa</p> <p>Tuodaan esille median rooli toisaalta ns. vallan vahtikoirana, toisaalta erilaisten poliittisten näkemysten keskusteluareenana</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p> <p>Tutustutaan erilaisiin tiedotusvälineisiin ja kannustetaan käyttämään niitä monipuolisesti niin koulussa kuin kotonakin</p>
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L6, L7	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>Tuetaan oppilasta löytämään omia kiinnostuksen kohteitaan</p> <p>Oppilaat pääsevät fiktiivisesti ideoimaan itselleen yrityksiä ja</p>

			<p>osallistumaan sijoitustoimintaan</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Tutustutaan markkinoinnin ja mainonnan välineisiin ja perehdytetään oppilaita tulkitsemaan niissä käytettyä kieltä</p> <p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys</p> <p>Oppilaat perehdytetään työelämän keskeisiin pelisääntöihin ja heille pyritään vahvistamaan käsitystä omista oikeuksistaan</p> <p>Käydään läpi eri yritysmuodot ja kannustetaan oppilaita ideoimaan omia fiktiivisiä yrityksiä ja tuotteita</p> <p>Pyritään mahdollisuuksien mukaan tutustumaan paikalliseen yritystoimintaan yritys- ja asiantuntijavierailujen muodossa</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Käydään läpi kuluttajan valintojen vaikutus yritysten toimintaan, ympäristöön, kotimaiseen tuotantoon ja eläinten oloihin</p>
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa	S1, S2, S3	L2, L4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu.

<p>sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti</p>			<p>Käydään läpi erilaisia aatteita, poliittisia suuntauksia ja vähemmistöryhmiä</p> <p>Perehdytään demokraattisen yhteiskunnan peruseriaatteisiin. Näihin kuuluu keskeisesti tasa-arvoinen suhtautumiseen erilaisiin poliittisiin liikkeisiin, eri uskontoihin ja erilaisiin vähemmistöryhmiin</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Käydään läpi sitä, miten mediassa (niin perinteisessä kuin sosiaalisessakin mediassa) käsitellään yhteiskunnallisia kysymyksiä, vähemmistöryhmiä, politiikkaa ja etiikkaa</p> <p>Pohditaan sananvapauden merkitystä ja vaikutusta mediassa ja yleensäkin yhteiskunnassa</p>
<p>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena</p>	<p>S1–S3</p>	<p>L1, L4, L7</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>Kannustetaan oppilasta muodostamaan omia mielipiteitään niin Suomea kuin koko maailmaa koskevissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Käydään läpi mediassa käytävää poliittista keskustelua ja uutisointia niin</p>

			<p>kotimaisella kuin globaalillakin tasolla</p> <p>Opastetaan oppilasta hakemaan tietoa eri lähteistä, esimerkiksi eduskunnan ja Eurooppatiedotuksen sivuilta</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Kannustetaan oppilaita omaehtoiseen kriittisen ajatteluun</p> <p>Perehdytetään erilaisiin kansalaisyhteiskunnan vaikutuskeinoihin yksilön, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden tasolla</p>
<p>T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa</p>	S1, S4	L2, L4, L6, L7	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>Syvennetään oppilaiden näkemystä globaalista maailmasta, jossa talous, kulttuurit ja politiikka ovat vahvasti verkottuneet</p> <p>Käydään läpi monipuolisesti kansainvälisen kaupan periaatteita ja globalisaation vaikutuksia</p> <p>L4 Monilukutaito</p> <p>Perehdytään erilaisiin lähteisiin, joiden avulla oppilaiden käsitys itsestä osana globaalia maailmaa täydentyy</p> <p>Etsitään eri viestintävälineiden avulla erilaisia näkökulmia</p>

			<p>taloudellisiin ja poliittisiin asioihin ja korostetaan monipuolisen keskustelun merkitystä</p> <p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys</p> <p>Käydään läpi työnteen ja yrittäjäyden mahdollisuuksia ja haasteita globaalissa maailmassa (esim. Kiina-ilmiö)</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Syvennyttään kulutuskulttuurin ja kestävän kehityksen haasteisiin niin paikallisella kuin globaalillakin tasolla</p> <p>Pohditaan, miten tavallinen ihminen voi omilla valinnoilla vaikuttaa yritysten toimintaan ja kaupan rakenteisiin.</p>
<p>T9 ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa</p>	S1-S4	L1, L2, L7	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>Ohjataan oppilaita kehittämään omia vaikutusmahdollisuuksiaan</p> <p>Kannustetaan mm. populaarikulttuurin (mm. protestilaulut, kantaaottavat elokuvat...) ja tietokonepelien seuraamiseen yhteiskunnallisten kysymysten kannalta</p> <p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>

		<p>Pyritään luomaan keskusteleva ilmapiiri niin luokkayhteisöön kuin koko kouluunkin</p> <p>Korostetaan näkemystä, että asiat tappelevat, eivät ihmiset – siten vuorovaikutuksessa tulisi keskittyä kritisoimaan näkemyksiä, ei niiden esittäjää</p> <p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p> <p>Kannustetaan oppilaita vaikuttamaan lähiympäristönsä (esim. oma koulu) asioihin ja opetetaan demokraattisen yhteiskunnan käytäntöjä siten jo ruohonjuuritasolta</p> <p>Opitaan olemaan ihmisiksi.</p>
--	--	---

MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen

ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7–9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, jossa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7–9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso

musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit

Musiikin opiskelun lähtökohdat Europaeuksen koulussa

Musiikin opetuksessa lähtökohtana on soittaminen, laulaminen ja kuunteleminen. Tiedollinen aines opitaan tekemisen ja kokemisen kautta. On tärkeää luoda kannustava ilmapiiri. Positiivinen palaute rohkaisevat oppilasta ilmaisemaan itseään vapautuneesti ja omana itsenään.

Oppimisessa hyödynnetään luokan laajaa soitinvalikoimaa. Työtapoihin voidaan liittää musiikkiliikuntaa, ilmaisutaitoa ja tietotekniikkaa.

Musiikki on tärkeä osa koulun kulttuuria ja se voidaan helposti yhdistää koulun muuhun toimintaan. Oppilas pääsee halutessaan esiintymään koulun projekteihin ja juhliin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7–9

On tärkeää luoda kokemus, että musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollista. Luokassa löytyy jokaiselle soitin ja opettajan tehtävä on suunnitella eri ryhmille oman tasoiset tehtävät. Osallistuminen musiikin tekemiseen tulee olla rentoa ja on tärkeää luoda ilmapiiri, jossa oppilas rohkaistuu kokeilemaan esimerkiksi uusia soittimia.

Musiikin avulla olisi hyvä käsitellä myös tunteita ja luovuutta. Musiikki voi auttaa löytämään omaa tapaa ilmaista itseään. Siitä voi tulla oppilaalle tärkeä rentoutumisen muoto.

Musiikin opetuksessa kannattaa jakaa oppilaat pienempiin ryhmiin ja harjoitustiloina voidaan käyttää musiikkiluokan ympärillä olevia tiloja (auditorio, kitarahuone ja näyttämö).

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet musiikissa vuosiluokilla 7–9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Musiikissa oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta yhteissoitossa. Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omat vahvuutensa ja hyödyntämään omaa osaamistaan. Vuorovaikutustilanteissa, joita toiminnallisissa musiikkihetkissä on paljon, oppilasta ohjataan kuuntelemaan ja eläytymään yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilas oppii ymmärtämään suomalaisen musiikin olevan osa länsimaista musiikkikulttuuria. Ilmaisulliset taidot sekä tunteiden käsittely kehittyvät yhteismusisoinnissa. Oppilasta kannustetaan luovaan toimintaan sekä musiikilliseen ilmaisuun ja keksimiseen sekä nauttimaan musiikin kauneudesta ja tavoittelemaan musisoidessaan esteettistä kokemusta.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilas ymmärtää musiikin kuuntelemisen, soittamisen ja laulamisen edistävän terveyttä ja auttavan hallitsemaan tunteita. Musiikissa opitaan ilmaisemaan kokonaisvaltaisesti ja ryhmässä toimimalla vahvistetaan yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

L4 Monilukutaito

Musiikki on median yksi keskeisimpiä vaikuttamisen keinoja, jota käytetään laajasti eri viestintävälineissä. Oppilas harjoittelee analyttistä, kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tietotekniikkaa voidaan hyödyntää tiedonhaun lisäksi mm tuottamalla omaa musiikkia. Musiikkiluokassa on hyvät mahdollisuudet oman musiikin tallentamiseen. Opitaan huomioimaan tekijänoikeudet.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Europaeuksen koulussa oppilaita rohkaistaan kehittämään yhteistä toimintakulttuuria osallistumalla musiikkitalaisuuksien suunnitteluun ja järjestämiseen. Oppilaita rohkaistaan oppilaita oma-aloitteisuuteen, pitkäjänteisyyteen ja ajankäytön suunnitteluun harjoitustilanteissa sekä sietämään epäonnistumisia ja jännitystä musiikin tekemisessä. Musiikin opiskeluun liittyvä projektityöskentely vahvistaa vuorovaikutustaitoja, opettaa pettymysten kohtaamista ja antaa tärkeitä onnistumisen elämyksiä.

Europaeuksen koulun musiikin tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet			Laaja-alainen osaaminen
	Kuntakohtaiset lisäykset	Sisältöalueet	minen

Osallisuus			
<p>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</p>	<p>On tärkeää luoda kokemus, että musiikin oppiminen on jokaiselle mahdollista.</p>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.</p> <p>S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.</p> <p>S3 Opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä</p>	<p>L2, L7</p>

		<p>kokemuksiaan ja havaintojaan.</p> <p>S4 Ohjelmistoon monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset.</p>	
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	<p>Kannustetaan oppilasta laulamaan, onhan lauluääni instrumenttina aina mukana. Keskustellaan puheäänien ongelmista sekä kuinka ääntään voi itse huoltaa.</p> <p>Tuodaan esille äänenmurroksen aiheuttamat muutokset.</p> <p>Mahdollisuuksien mukaan kokeillaan moniäänistä laulua.</p> <p>Muodostetaan pieniä lauluryhmiä tai kootaan kuoro koulun juhlaan.</p> <p>Tutustutaan Savitaipaleen</p>	S1-S4 (ks edellinen)	L2

	kuorotoimintaan ja kannustetaan osallistumaan meneillä oleviin musiikkiprojekteihin.●		
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	<p>Europaeuksen koulun soittimet ovat oppilaiden käytössä. Soittamiseen kannustetaan, oppilaita rohkaistaan kokeilemaan soittimia ennakkoluulottomasti. Yhteissoitto on musiikinopetuksen ydin, jossa jokaiselle löytyy oma paikka.</p> <p>Mahdollisuuksien mukaan oppilaat voivat tulla välituntisin treenaamaan musiikkiluokkaan.</p>	S1-S4	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	Musiikin kokemusta voidaan helposti vahvistaa liikkeen avulla. Musiikkiluokan käsikirjastossa on hyviä oppaita, joissa on esim eri maiden tansseja. Rytmikkaa voidaan opetella kehorytmiikan avulla.	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	Musiikissa on helppo olla "ajan hermolla". On hyvä käydä keskusteluja erilaisista musiikillisista ilmiöistä ja päivän popbiiseistä. Musiikin kuuntelussa voidaan hyödyntää oppilaiden omia kännyköitä ja tabletteja. Musiikkiluokassa on "kuuntelutyyny", jotka voidaan ottaa esille kun halutaan pitkäaikainen	S1-S4	L2

	kuuntelu-/rentoutushetki, ne auttavat keskittymään.		
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	"Jokaisen meissä asuu pikku säveltäjä". Tätä ajatusta kannattaa rohkeasti tuoda esille. Ohjataan oppilasta ideoimaan, suunnittelemaan ja käyttämään musiikkia luovasti. Käytetään eri taiteenaloja yhdistäen esim. kuvaa, liikettä, tekstiä ja draamaa.	S1-S4	L1, L2, L6
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	Musiikkiluokassa on valmiina tallentamiseen liittyvää teknologiaa. Opetuksessa voidaan tallentaa ja esitellä oppilaille heidän omaa tuotantoaan.	S1-S4	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	Tutustutaan monipuolisesti eri kulttuurien ja eri aikakausien musiikkiin sekä eri musiikkityyleihin. Opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Tutustutaan Savitaipaleen musiikkiperinteeseen.	S1-S4	L2, L4

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	Nuottikuvan seuraamisen avuksi opiskellaan: tahtilajit, nuottien aika-arvot, muotorakenteet, sointumerkit, ylennys ja alennusmerkit ja sointutaulukoiden käyttö. Musiikillisten merkintöjen ymmärtäminen auttaa musiikin itseopiskelua.	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	Musiikkia voidaan pohtia esim tehtävien muodossa; - miltä laulaminen tuntuu? - haastattele kotiväkeäsi; mitä musiikkia ennen kuunneltiin, millaista nuorten elämä oli ennen? - millainen musiikki minua rentouttaa?	S1-S4	L3, L4
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Ohjataan oppilasta käyttämään soittimia ja laitteita turvallisesti sekä huolehtimaan kuulostaan ja toimimaan vastuullisesti musi-sointitilanteissa.	S1-S4	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan	Rohkaistaan oppilasta tavoitteellisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Musiikkia oppii treenaamalla! Syksyisin on hyvä muistuttaa paikkakunnan musiikin harrastusmahdollisuuksista.	S1-S4	L1

edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	Kannustetaan oppilaita mukaan koulun musiikkiesityksiin.		
--	--	--	--

KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteiden toteuttamiseksi käytettävät menetelmät
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L3, L4, L5	<ul style="list-style-type: none"> - näyttelykäynnit - mahdollisuuksien mukaan visuaaliset, haptiset ja muut moniaistillisuuden keinot havainnoinnissa ja tekoprosessissa - monipuoliset tekniikat
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	L2, L4, L5, L6	<ul style="list-style-type: none"> - itsearviointi - yhteiset katselmukset - kannustava palaute - taiteesta keskustelu
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	L2, L3, L4, L5	<ul style="list-style-type: none"> - mahdollisuus omavalintaisiin kuva-aiheisiin - digitaalisten mallikuvien lisäksi konkreettiset mallit oppimisympäristöinä luokan ja koulun lisäksi lähiluonto, kirjasto ja mahdolliset julkisen taiteen kohteet - monipuoliset välineet ja tekniikat kuvataiteen eri osa-alueilta
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	L2, L3, L5, L6	<ul style="list-style-type: none"> - monipuoliset tekniikat ja materiaalit kuvataiteen eri osa-alueilta, mm. piirustus, maalaus, taidegrafiikka,

			kuvanveisto, rakentelu ja digitaaliset menetelmät
T5 ohjata oppilasta tutkimaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	L1, L2, L3, L5	- ryhmätyöt, tiedonhankinta
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7	- kantaaottavat teokset - oman mielipiteen muodostaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	L1, L4, L5, L6	- kuvien tulkinta yksin ja ryhmässä - kuvataiteen sanasto
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	L2, L3, L6, L7	- nykyaikaisen ja taidehistorian kuvaston tarkastelu - taiteen ilmiöihin tutustuminen
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	L1, L2, L5, L6	- eri aikakausien taidekuvastoon tutustuminen - eri kuvakulttuureihin tutustuminen - edellä mainittujen hyödyntäminen omassa työskentelyssä
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	L3, L4, L6, L7	- omien arvojen sanoittaminen ja visualisointi
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä	S1, S2, S3	L1, L2, L4, L7	- välinehuolto - kierrätysmateriaalit

kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla			- taiteen ympäristövaikutukset
---	--	--	--------------------------------

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinympäristöön että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Oppiaineen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Kuvataiteen oppimiseen kuuluu havaitsemista ja visuaalista ajattelua, esittämistä, tulkintaa ja arvottamista. Sisältöalueet ovat lomittuvia, päällekkäisiä ja toisiaan täydentäviä. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia ja näkökulmia. Sisältöjen valinnan lähtökohta on oppilaiden

kuvataiteellisen osaamisen syventäminen yhteiskunnallisen osallisuuden, mediataitojen sekä eri kuvakulttuurien esittämis- ja toimintatapojen avulla. Taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä tutkitaan pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti. Sisältöjen käsittelyssä oppilaan kokemukset yhdistyvät taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin traditioihin ja nykyisyyteen. Opetuksessa tutkittavia ja tulkittavia sisältöjä ovat ajankohtaiset ilmiöt eri yhteyksissä kuten nykytaiteessa, mediassa ja rakennetussa ympäristössä.

Omat kuvakulttuurit (S1)

S1: Sisällöt valitaan siten, että omat kuvakulttuurit ja instituutioiden ulkopuoliset kuvakulttuurit kohtaavat ja rikastavat toisiaan opetuksessa. Tutkimisen kohteina ovat muun muassa sarjakuva, pelisuunnittelu, katutaide ja pukeutumiskulttuurit. Ympäristöä tarkastellaan visuaalisen tuottamisen kenttänä. Sisältöalueeseen kuuluvat muun muassa nuorisokulttuurit, harrastuskulttuurit ja populaarikulttuurit. Sisältöjä valitaan monipuolisesti erilaisten yhteisöjen ja ryhmien omaehtoisesti tuottamista kuvakulttuureista kuten kaupunkitaiteesta, taide- ja kulttuuritapahtumista ja nykykansantaiteesta.

Instituutioiden kuvakulttuurit (S2, S3)

S3: Valittaviin sisältöihin kuuluvat taiteen traditiot ja aikalaistaide. Traditioihin tutustutaan pääasiallisesti nykyisyydestä käsin ja ilmiökeskeisesti. Opetuksessa ilmiöihin syvennytään pitkäjänteisesti muun muassa nykytaiteen, muotoilun ja arkkitehtuurin menetelmiä soveltamalla. Taiteen instituutioihin tutustutaan kansalaisten, palvelujen ja työelämän näkökulmasta sekä osana yhteiskuntaa. Sisältöjä voidaan tarkastella esimerkiksi tutkimalla taiteen lähtökohtia ja merkityksiä eri aikakausina, eri ympäristöissä ja eri yhteyksissä.

S3: Valittavien sisältöjen kautta oppilaat tarkastelevat visuaalisen ympäristön instituutioita sekä harjoittelevat aktiivista osallisuutta omassa elinympäristössään. Opetuksessa tutkittavia sisältöjä ovat esimerkiksi esineet, rakennettu ympäristö, mainonta, visuaalinen suunnittelu ja yhteisöllinen media sekä muu visuaalinen kommunikaatio ja vaikuttaminen mediaympäristöissä.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista.

Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7–9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Oppimisympäristöt ja työtavat tukevat moniaistista havainnointia, kekseliäisyyttä ja luovaa työskentelyä, innostavat kehittämään kuvataiteellista ja kulttuurista osaamista

Tavoitteena on mahdollistaa pitkäjänteinen ja kiireetön työskentely sekä edistää vertaisoppimista, ryhmätyötaitojen kehittymistä ja yhteisöllistä toimintaa. Oppimisympäristöt ja työtavat kannustavat tutkivaan oppimiseen. Opetus toteutetaan tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisissa oppimisympäristöissä kuten rakennetuissa ympäristöissä, luonnonympäristöissä, kulttuurikohteissa ja digitaalisissa ympäristöissä. Valitut oppimisympäristöt mahdollistavat prosessimaisen ja teemallisen työskentelyn taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöiden parissa.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7–9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Kuvataiteen oppimisprosessin kokonaisvaltaisuus sekä sen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukevat oppilaiden identiteettien rakentumista, oppimista ja hyvinvointia. Opiskelumotivaatiota ja edistymistä voidaan tukea painottamalla ohjauksessa ja opinnoissa oppilaan tarpeet huomioivia didaktisia menetelmiä. Ohjauksen ja tuen tapoja järjestettäessä oppilas voi hyödyntää erityisiä vahvuuksiaan,

soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Kuvan tekemisen ja tulkinnan taitojen harjoittelulle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilas saa henkilökohtaista ohjausta. Ohjauksen ja tuen tavoitteena on vahvistaa kuvataiteellista osaamista perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päätösarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Kuvataiteen päätösarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytetyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

Kuvataiteen paikallista arviointia on avattu seuraavassa taulukossa:

Arvioinnin kohde	Välttävä 5	Kohtalainen 6	Tyydyttävä 7	Hyvä 8	Kiitettävä 9	Erinomainen 10
PROSESSI	Osallistuu työskentelyyn sattumanvaraisesti	Työskentely on motivoitumatonta. Ymmärtää vain osittain tehtävän tavoitteet.	Työskentelee lyhytjänteisesti. Keskittyy huonosti ongelman ratkaisuun.	Työskentelee aktiivisesti. "Suorittaa" annetun tehtävän, ymmärtää tehtävän ongelman.	Työskentelee itsenäisesti. Kehittelee ideansa luonnosten avulla. Etenee työssään tavoitteellisesti.	Paneutuu aiheeseen kuvataiteen maailmaa hyödyntäen. Suhtautuu luovasti työskentelyprosessiin.
TEOKSEN SISÄLTÖ	Ei tavoita tehtävän ideaa	Kuvailmaisu ja sisältö puutteellista.	Ratkaisu vastaa vain osittain tehtävänantoa. Kuvailmaisu on tavanomaista.	Ratkaisu vastaa tehtävänantoa. Kuvailmaisu on tavanomaista.	Yltää omaperäisiin ratkaisuihin. Teoksella on merkitys.	Teoksella on taiteellinen merkitys.
TEOKSEN MUOTO	Tuotos on keskeneräinen ja puuttuu osittain tai jopa kokonaan.	Tuotos on keskeneräinen. Tarvitsee työskentelyssään erityistä ohjausta.	Valittu tekniikka on vain osittain hallinnassa. Tarvitsee työssään kannustusta.	Valitsee tekniikan tehtävänannon mukaan. Tarvitsee tukea ratkaisussaan. Hallitsee materiaalin ja välineen kohtalaisen hyvin.	Osa valita ilmaisuaan tukevan tekniikan. Hallitsee materiaalin ja välineen rikkaasti. Teos on kuvallisesti mielenkiintoinen.	Teos on ehyt kokonaisuus, jossa kuvailmaisu ja materiaali ja tekniikka tukevat toisiaan.
KUVALLINEN AJATTELU	Töiden keskeneräisyys estää niiden tutkinnan ja arvioinnin.	Ei tavoita täysin tehtävän vaatimustasoa. Omaa kuitenkin joitain kuvailmaisun alueita.	Havainnon ja mielikuvan välittyminen kuvaksi on vaihtelevaa. Joskus omaperäisiä oivalluksia. Työn arviointi yleensä vaikeaa.	Osa käyttää kokemuksiaan ja mielikuviaan kuvailmaisussaan. Kykenee ohjatusti tarkastelemaan omia ja muiden töitä.	Käyttää kuvallisia ilmaisukeinoja ja käsitteitä. Osa analysoida työn muotoa ja merkitystä.	Ilmaisu on oivaltavaa ja rohkeaa. Tarkastelee kriittisesti työn muotoa ja merkitystä kuvataiteen pohjalta.

Oppiaineen päättöarvioinnin kriteerit

KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa

työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7–9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalsen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämäntähtäilyä sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen, johon tavoite liittyy
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	L2,L3
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	L1
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1- S5	L4, L6

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	L2, L4
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3,L6
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1- S5	L5
T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	L1,L4,L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaista toisiinsa.

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7–9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Käsityön päätösarvioinnin kriteerit

Käsityön paikalliset tavoitteet vuosiluokilla 7–9

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi S2-S5; L2,L3

- kannustaa oppilasta etsimään ideoita ja tietoja ympäristöstä, käsityölehdistä ja -kirjoista sekä netistä

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan S1-S5; L1

- vahvistaa ja syventää omaa suunnittelua ja ongelmanratkaisua
- tiedon soveltaminen

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita S1- S5; L4, L6

- tukee oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa (teknologinen lukutaito)
- valitaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan S1-S5; L2, L4

- työkalujen nimet, yksiköt, materiaalien tunnistaminen ja kuluttajatietoisuus

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa S6; L3,L6

- työturvallisuuden korostaminen
- työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä huolehtiminen
- arvioidaan työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimitaan turvallisesti käsityöprosessissa

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa S1 - S5; L5

- netin ja tietotekniikan mahdollisuuksien käyttö
- ohjelmointi
- käsityöhön liittyvät nettisivut ja blogit ideointilähteenä

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä S7; L6

- kasvatustehtävänä on myös työelämään ja ammattiin liittyvät valinnat
- yrittäjyys

T8 ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa S8; L1,L4,L7

- oppilas oppii korjaamaan ja kierrättämään materiaaleja
- oppilas oppii kriittisen kuluttajatietoisuuden
- pohditaan omien valintojen merkitystä omassa työskentelyssä kestävä elämäntavan näkökulmasta

Käsityön paikalliset sisällöt vuosilukilla 7 - 9

S1 Innovointi:

- aivoriihi, virikekuvat esim. vanhoista oppilastöistä
- integroidaan muiden oppiaineiden sisältöjen kanssa hyödyntäen monipuolisesti ajankohtaisia teemoja

S2 Muotoilu:

- netti suunnittelun apuna (muodot, värit, materiaalit)
- ympäristö, kulttuuri ja tarve suunnittelun lähtökohtana

S3 Kokeilu:

- 3D suunnittelu ja tulostus
- erilaiset kokeilu- ja harjoitustilkut mm. ompelu-, neule- ja virkkausharjoitukset
- kokeillaan luovasti ja rohkeasti perinteisiä ja uusia materiaaleja sekä valmistustekniikoita

S4 Dokumentointi ja arviointi:

- digikamera dokumentoinnissa (myös tabletti ja kännykkä)
- portfolio tai raportti (kansio)

S5 Tekeminen:

- valmistetaan omien ja yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita ja teoksia, joissa huomioidaan laadukkuus, toimivuus, ekologisuus ja eettinen kestävyys

Esimerkkejä monipuolisesta tekemisestä käyttäen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita.

- konetyöstön harjoittelua (palkeet, jakkara)
- metallityöt (liitostekniikat, hitsaus, taivutus)
- elektroniikkatyö
- erilaiset virkkaussilmukat ja neulepinnat, neule- ja virkkausmerkit
- lankatyöt: työohjeen seuraaminen: neulonta; suljettu neule, virkkaus
- materiaalituntemus ja hoito-ohjemerkinnot
- vaateen suunnittelu ja valmistus (mittaaminen, mittataulukon käyttö, kaavat, kirjallisen valmistusohjeen seuraaminen)
- saumurin käyttö
- vetoketjun ompelu
- huovuttaminen, kirjonta, kankaanpainanta, yms. erikoistekniikat mahdollisuuksien mukaan

S6 Työturvallisuus:

- ennen työskentelyä kartoitetaan ja arvioidaan työn vaarat sekä riskit
- käsityöprosessin aikana huomioidaan työturvallisuus ja joka koneen yhteydessä laitteen työturvallisuus
- yleinen suojavälineiden käyttö kotona ja harrastuksissa
- työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä huolehtiminen
- laitteiden ohjekirjoihin tutustuminen

S7 Yrittäjämäinen oppiminen:

- kustannuslaskelmat
- materiaalien saatavuus (paikallisuus)

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen:

- yrittäjävierailut
- kuluttaminen, kestävä kehitys, kierrätys

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Opetuksessa käytetään tekstiilityön ja teknisen työn työtapoja ja opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita.

Tekstiilityön ja teknisen työn opettajat suunnittelevat ja toteuttavat yhteiset tunnit, joiden puitteissa oppilaiden kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon.

Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa.

Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön työtapoja, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön kuitenkin unohtamatta kokonaista käsityöprosessia.

Oppilaan rooli on aiempaa aktiivisempi käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja arvioinnissa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta tutkia, keksiä ja kokeilla.

Oppimistehtävän pohjana ovat ilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan liittyvät tehtävänannot, joita ratkotaan käsityön keinoin.

Jokainen oppimistehtävä noudattaa kokonaista käsityöprosessia. Prosessin vaiheet ovat ideointi-kokeilu-suunnittelu-tekeminen-dokumentointi-arviointi.

Vuosiluokittain luetellut tekniikat luovat pohjaa kokonaisen käsityöprosessin hallinnalle ja mahdollistavat sen toteutumisen, mutta eivät ole tuotoksen suunnittelun lähtökohtia.

Vuosiluokittain työskennellään yksin, pareittain tai ryhmissä.

Käsityön arviointiin liittyvät lisäykset vuosiluokalla 7

- piirustukset ja dokumentoinnit myös arvioidaan (valinnainen / lopputyö 9lk)
- jatkuva arviointi (ei arvostelukannustus)
- arviointikeskustelut (palaute vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä ja työtavoista)

"Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken."

LIIKUNTA

Liikunnan opetuksen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoaja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestäväan toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7–9 pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erytisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Savitaipaleen perusopetuksen osuus eli menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi vuosiluokittain lukee sinisellä.

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja menetelmät 7.lk

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteiden toteuttamiseksi käytettävät menetelmät
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1,L3	Koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen, tutustuminen kunnan omiin liikuntapaikkoihin ja mahdollisuuksiin sekä niiden käyttäminen.
T2 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1,L3, L4	Oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset (symmetriset ja epäsymmetriset motoriset harjoitteet) aistitoimintojen harjoittaminen (näkö-, kuulo-, tunto-, tasapaino- ja liikeaistimukset), oppilaan omat valinnat ja päätökset (liikuntaleikit ja pallopelit)
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti ja turvallisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S3	L3	Tasapainotaidot: pystyasennot, pää alaspäin asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen, kieriminen Liikkumistaidot: käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisessä hyppiminen, hyppelehtiminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen ja kinkkaaminen.

<p>T4 ohjata oppilasta vahvistamaan ja soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa ympäristöissä</p>			<p>Vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen yksin, pareittain ja ryhmässä sisällä ja ulkona vaihtelevilla pinnoilla ja vaihtelevissa maastoissa.</p>
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1</p>	<p>L3</p>	<p>Nopeus: reaktionopeus, räjähtävä nopeus ja liikkumisnopeus ; juoksupyrähdykset, hypyt, heitot, loikat, palloilu, Liikkuvuus: alku- ja loppuverryttelyt liikuntatunneilla, venyttelyt ja kehonhuoltomenetelmät; Kestävyys: Peruskestävyys (luontoretket ja suunnistus), vauhtikestävyys (pallopelit), maksimikestävyys (kestävyysjuoksumittaukset) ja nopeuskestävyys (kiinniottoleikit, pallopelit) sekä uinti. Voima: kestovoima, nopeusvoima, maksimaalinen voima; kuntopiirit, hypyt, heitot, kamppailut, uinti, kiipeily, mäennousut – ja laskut, oman painon kannattelu, vastusta lisäävien välineiden käyttö, esim. kuminauha, kuntosipallo, kevyet lisäpainot. Uinti, kiipeily, parkour.</p>
<p>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p>	<p>S1</p>	<p>L3</p>	<p>Vesileikit ja -pelit, pelastus- ja pelastautumisharjoitukset,</p>

			SUH:n 200m:n uimataitotesti, sukeltaminen pinnan alla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan sekä puhtaudesta huolehtimiseen	S1	L3, L6,L7	Ohjata oppilasta toisen kannustamiseen, tukemiseen ja huomioimaan ryhmän jäsenet, varusteista ja välineistä huolehtiminen, peseytyminen liikuntatuntien jälkeen
T8 ohjata ja kannustaa oppilasta arvioimaan omia fyysisiä ominaisuuksiaan			Liikuntatesteillä tuetaan oppilaan omaa fyysistä kehitystä sekä arviointia (esim. Move)
Sosiaalinen toimintakyky			
T9 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen ja heitä auttaen	S2	L2, L3, L6,L7	Vaihdellaan ryhmiä ja niiden kokoonpanoja, annetaan oppilaalle eri rooleja peleihin ja leikkeihin, vaihdellaan peleissä sääntöjä, pettymysten sietäminen, itsehillintä,
T10 ohjata ja tukea oppilaan yhdessä työskentelyn taitoja sekä ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6,L7	Oppilaat toimivat vertaisohjaajana, opettajan välitön palaute, oppilaiden kannustava ja ohjaava palaute
Psyykinen toimintakyky			
T11 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2,L3	Pelin "purku" tunnin jälkeen esim. loppuvenyttelyn aikana, oppilaiden osallisuus liikuntalistan suunnitteluun,

T12 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, liikunnallisesta pätevydestään sekä yhteisöllisyydestä	S3	L1,L2	Eri tasoisia liikunnallisia tehtäviä, opettajan ja oppilastovereiden kannustava palaute, oman kehittymisen seuranta, tunne oikeudenmukaisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta, tunne hyväksytyksi tulemisesta sekä yksin että ryhmän osana, tunne pätevydestä.
T13 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys hyvinvoinnille, terveille kasvulle ja kehitykselle	S3	L3	Kannustaa oppilasta liikkumaan myös vapaa-ajalla, integrointi terveystietoon.
T14 auttaa oppilasta löytämään itselleen sopiva liikuntaharrastus, joka tuottaa hänelle iloa ja virkistystä	S3	L1,L3	Liikuntamessut, tutustutaan monipuolisesti eri lajeihin, yhteistyö seurojen kanssa.

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja menetelmät 8.lk

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteiden toteuttamiseksi käytettävät menetelmät
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1,L3	Koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen, tutustuminen mahdollisimman monipuolisesti kunnan omiin

			liikuntapaikkoihin ja mahdollisuuksiin
T2 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1,L3, L4	Oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset (symmetriset ja epäsymmetriset motoriset harjoitteet) aistitoimintojen harjoittaminen (näkö-, kuulo-, tunto-, tasapaino- ja liikeaistimukset), oppilaan omat valinnat ja päätökset (liikuntaleikit ja pallopelit)
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti ja turvallisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S3	L3	Tasapainotaidot: pystyasennot, pää alaspäin asennot, pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen, kieriminen Liikkumistaidot: käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmisessä hyppiminen, hyppelehtiminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen ja kinkkaaminen
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan ja soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa ympäristöissä			Vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3	Nopeus: reaktionopeus, räjähtävä nopeus ja liikkumisnopeus ; juoksupyrähdykset, hypyt, heitot, loikat, palloilu, Liikkuvuus: alku- ja

			loppuverryttelyt liikuntatunneilla, venyttelyt ja kehonhuoltomenetelmät; Kestävyys: Peruskestävyys (luontoretket ja suunnistus) , vauhtikestävyys (pallopelit) , maksimikestävyys (kestävyysjuoksumittaukset) ja nopeuskestävyys (kiinniottoleikit, pallopelit) sekä uinti Voima: kestovoima, nopeusvoima, maksimaalinen voima; kuntopiirit, hypyt, heitot, kamppailut, uinti, kiipeily, mäennousut – ja laskut, oman painon kannattelu, vastusta lisäävien välineiden käyttö, esim. kuminauha, kuntopallo, kevyet lisäpainot. Uinti, kiipeily, parkour.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3	Vesileikit ja-pelit, pelastusharjoitukset, SUH:n uimataitotesti, sukeltaminen pinnan alla.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan sekä puhtaudesta huolehtimiseen	S1	L3, L6, L7	Ohjata oppilasta toisen kannustamiseen ja tukemiseen, huomioida ryhmän jäsenet, varusteista ja välineistä huolehtiminen, peseytyminen liikuntatuntien jälkeen.
T8 ohjata ja kannustaa oppilasta arvioimaan omia fyysisiä ominaisuuksiaan			Liikuntatesteillä tuetaan oppilaan omaa fyysistä kehitystä sekä arviointia. (esim. Move)
Sosiaalinen toimintakyky			

T9 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen ja heittäen	S2	L2, L3, L6, L7	Vaihdellaan ryhmiä ja niiden kokoonpanoja, annetaan oppilaalle eri rooleja peleihin ja leikkeihin, vaihdellaan peleissä sääntöjä, pettymysten sietäminen, itsehillintä.
T10 ohjata ja tukea oppilaan yhdessä työskentelyn taitoja sekä ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7	Oppilaat toimivat vertaisohjaajana, opettajan välitön palaute, oppilaiden kannustava ja ohjaava palaute.
Psyykinen toimintakyky			
T11 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3	Pelin "purku" tunnin jälkeen esim. loppuvenyttelyn aikana, oppilaiden osallisuus liikuntalistan suunnitteluun.
T12 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, liikunnallisesta pätevyydestään sekä yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2	Eri tasoisia liikunnallisia tehtäviä, opettajan ja oppilastovereiden kannustava palaute, oman kehittymisen seuranta, tunne oikeudenmukaisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta, tunne hyväksytyksi tulemisesta sekä yksin että ryhmän osana, tunne pätevyydestä.
T13 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys hyvinvoinnille,	S3	L3	Kannustaa oppilasta liikkumaan myös vapaa-ajalla, integrointi terveystietoon.

terveelle kasvulle ja kehitykselle			
T14 auttaa oppilasta löytämään itselleen sopiva liikuntaharrastus, joka tuottaa hänelle iloa ja virkistystä	S3	L1,L3	Liikuntamessut, tutustutaan monipuolisesti eri lajeihin, yhteistyö seurojen kanssa

Liikunnan opetuksen tavoitteet ja käytettävät menetelmät 9.lk

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Tavoitteiden toteuttamiseksi käytettävät menetelmät
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1,L3	Koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin, pitkäaikaisen istumisen välttäminen, erilaisilla alustoilla liikkuminen, tutustuminen mahdollisimman monipuolisesti kunnan omiin liikuntapaikkoihin ja mahdollisuuksiin
T2 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1,L3, L4	Oman kehon hahmottamiseen liittyvät harjoitukset (symmetriset ja epäsymmetriset motoriset harjoitteet) aistitoimintojen harjoittaminen (näkö-, kuulo-, tunto-, tasapaino- ja liikeaistimukset), oppilaan omat valinnat ja päätökset (liikuntaleikit ja pallopelit)
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja	S3	L3	Tasapainotaidot: pystyasennot, pää alaspäin asennot,

<p>liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti ja turvallisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>			<p>pyöriminen, heiluminen, pysähtyminen, väistäminen, koukistaminen, ojentaminen, kieriminen Liikkumistaidot: käveleminen, juokseminen, loikkiminen, rytmissä hyppiminen, hyppelehtiminen, kiipeileminen, laukkaaminen, liukuminen ja kinkkaaminen</p>
<p>T4 ohjata oppilasta vahvistamaan ja soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa ympäristöissä</p>			<p>Vierittäminen, heittäminen, potkiminen, työntäminen, lyöminen, pomputtaminen ja kiinniottaminen</p>
<p>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1</p>	<p>L3</p>	<p>Nopeus: reaktionopeus, räjähtävä nopeus ja liikkumisnopeus ; juoksupyrähdykset, hypyt, heitot, loikat, palloilu, Liikkuvuus: alku- ja loppuverryttelyt liikuntatunneilla, venyttelyt ja kehonhuoltomenetelmät; Kestävyys: Peruskestävyys (luontoretket ja suunnistus) , vauhtikestävyys (pallopelit) , maksimikestävyys (kestävyysjuoksumittaukset) ja nopeuskestävyys (kiinniottoleikit, pallopelit) sekä uinti Voima: kestovoima, nopeusvoima, maksimaalinen voima; kuntopiirit, hypyt, heitot, kamppailut, uinti, kiipeily, mäennousut – ja laskut, oman painon kannattelu, vastusta lisäävien välineiden käyttö, esim.</p>

			kuminauha, kuntopallo, kevyet lisäpainot. Uinti, kiipeily, parkour
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3	Vesileikit ja -pelit, pelastusharjoitukset, SUH:n uimataitotesti, sukeltaminen pinnan alla
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan sekä puhtaudesta huolehtimiseen	S1	L3, L6, L7	Ohjata oppilasta toisen kannustamiseen ja tukemiseen, huomioida ryhmän jäsenet, varusteista ja välineistä huolehtiminen, peseytyminen liikuntatuntien jälkeen
T8 ohjata ja kannustaa oppilasta arvioimaan omia fyysisiä ominaisuuksiaan			Liikuntatesteillä tuetaan oppilaan omaa fyysistä kehitystä sekä arviointia (esim. Move)
Sosiaalinen toimintakyky			
T9 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen ja heitä auttaen	S2	L2, L3, L6, L7	Vaihdellaan ryhmiä ja niiden kokoonpanoja, annetaan oppilaalle eri rooleja peleihin ja leikkeihin, vaihdellaan peleissä sääntöjä, pettymysten sietäminen, itsehillintä,
T10 ohjata ja tukea oppilaan yhdessä työskentelyn taitoja sekä ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7	Oppilaat toimivat vertaisohjaajana, opettajan välitön palaute, oppilaiden kannustava ja ohjaava palaute
Psyykinen toimintakyky			

T11 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2,L3	Pelin "purku" tunnin jälkeen esim. loppuvenyttelyn aikana, oppilaiden osallisuus liikuntalistan suunnitteluun,
T12 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, liikunnallisesta pätevydestään sekä yhteisöllisyydestä	S3	L1,L2	Eri tasoisia liikunnallisia tehtäviä, opettajan ja oppilastovereiden kannustava palaute, oman kehittymisen seuranta, tunne oikeudenmukaisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta, tunne hyväksytyksi tulemisesta sekä yksin että ryhmän osana, tunne pätevydestä
T13 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys hyvinvoinnille, terveelle kasvulle ja kehitykselle	S3	L3	Kannustaa oppilasta liikkumaan myös vapaa-ajalla, integrointi terveystietoon,
T14 auttaa oppilasta löytämään itselleen sopiva liikuntaharrastus, joka tuottaa hänelle iloa ja virkistystä	S3	L1,L3	Liikuntamessut, tutustutaan monipuolisesti eri lajeihin, yhteistyö seurojen kanssa

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Liikunnan keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Tässä osiossa kuvataan liikunnan tavoitteisiin liittyviä keskeisiä sisältöalueita: fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä. Näistä sisällöistä löytyy lisätietoa Opetushallituksen OPS 2016 [Liikunnan tukimateriaalista](#).

Toimintakyky

Liikuntatunneilla opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä, opitaan kehittämään erityisesti fyysisen toimintakyvyn eri osa-alueita sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan hyvinvointiin. Toimintakykyä opetellaan myös arvioimaan ja mittaamaan.

Toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista perustoiminnoista ja asioinneista. Mitä parempi toimintakyky on, sitä vaativammista tehtävistä oppilas selviää ilman toisen apua.

Fyysinen toimintakyky

Fyysinen toimintakyky tarkoittaa elimistön toiminnallista kykyä selviytyä fyysistä ponnistelua vaativista tehtävistä. Nykypäivän koululaisten arkielämän perustoimintoja ja tehtäviä ovat muun muassa:

- koulumatkan kulkeminen omin lihasvoimin (perusopetusikäisillä kävelyä tai pyöräilyä vähintään 5 km)
- koulu- ja harrastusvälineiden nostaminen ja kantaminen omin lihasvoimin
- istuvan elämäntavan vaikutusten ennaltaehkäiseminen säilyttämällä kehon luonnollinen liikelaajuus erityisesti ylävartalossa ja lonkan koukistajissa
- liikenteessä liikkuminen, jossa tarvitaan taitoa havainnoida ympäristöä ja reagoida siihen tarkoituksenmukaisesti
- erilaisilla alustoilla liikkuminen, mm. tasapainon ylläpitäminen liukkaalla alustalla, rappusissa ja epätasaisessa maastossa
- vedessä liikkuminen.

Fyysinen toimintakyky kertoo kyvystä suoriutua erilaisista kestävyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta vaativista tehtävistä, mutta myös havaintomotorisista taidoista ja motorisista perustaidoista. Toimintakyky paranee fyysisen aktiivisuuden avulla. Koska motoriset taidot ja fyysiset ominaisuudet ovat merkittävästi yhteydessä oppilaiden kasvuun ja kehitykseen, liikuntatuntien tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen tulee olla hieman erilaisia eri luokkatasoilla.

Havaintomotoriset taidot ja kehon hahmottaminen

Riittävät *havaintomotoriset taidot* ovat motoristen taitojen oppimisen perustana. Oppilas ei siis voi oppia liikkumaan ilman riittäviä havaintomotorisia taitoja. Vastaavasti mitä paremmat hänen havaintomotoriset taitonsa ovat, sitä helpommin hän oppii uusia liikuntataitoja, mutta myös niin sanottuja akateemisia taitoja eli lukemista, kirjoittamista ja laskemista. Hyvät havaintomotoriset taidot auttavat oppilaita selviämään myös liikenteessä.

Kehon hahmottaminen edellyttää kehon ääriviivojen sekä kehon eri osien ja sen eri puolten (etupuoli- vatsa, takapuoli - selkä, oikea/vasen kylki) tunnistamista, nimeämistä ja tahdonalaista liikuttamista. Kehonhahmotusta ja kehon tuntemusta kehitetään aikaa

(hitaasti tai nopeasti), tilaa (kuten lähellä, kaukana, edessä, takana, sivulla, alhaalla, ylhäällä, vieressä ja välissä) ja voimaa säätelämällä. Riittävä kehonhahmotus on välttämätön edellytys muiden oppimisvalmiuksien kehittymiselle.

Monipuoliset kehonhahmotusta harjaannuttavat tehtävät ovat tärkeitä alakoulussa, mutta niitä ei pidä unohtaa myöskään yläkoulussa, jonka aikana oppilaan keho muuttuu merkittävästi. Hyvä kehonhahmotus ja myönteiset kokemuksen kehosta luovat pohjaa myönteiselle kehon kuvalle ja tukevat sitä kautta oppilaan psyykkistä hyvinvointia. Myönteiset kokemukset omasta kehosta auttavat oppilaita myös kestämaan ulkonäköön kohdistettuja paineita.

Motoriset perustaidot

Kun havaintomotoriset taidot ovat kehittyneet riittävän pitkälle, motoriset perustaidot alkavat kehittyä. Motorisiksi perustaidoiksi kutsutaan sellaisia taitoja, joiden avulla oppilas selviää arkipäivän liikkumista vaativista tarpeista. Tällaisia arjen taitoja ovat esimerkiksi tasapainon ylläpitäminen, liikkuminen paikasta toiseen ja välineiden käsitteleminen. Motoriset perustaidot jaetaankin niiden käyttötarkoituksen perusteella kolmeen luokkaan: tasapainotaitoihin, liikkumistaitoihin sekä välineenkäsittelytaitoihin.

Tasapainotaidot:

Taitoja, joilla kehon painopiste mukautetaan paikallaan olevaan (staattinen tasapaino) tai liikkuvaan (dynaaminen tasapaino) tukeen nähden siten, että keho pysyy tasapainossa.

Liikkumistaidot:

Taitoja, joiden avulla siirrytään paikasta toiseen.

Välineenkäsittelytaidot:

Taitoja, joiden avulla pystytään käsittelemään esineitä, välineitä ja telineitä.

Fyysiset ominaisuudet:

Kestävyys:

Tarvitaan lihastyöstä johtuvan väsymyksen vastustamiseksi. Kestävyys perustuu hengitys- ja verenkiertoelimistön toimintakykyyn ja se harjaantuu parhaiten silloin, kun liikutaan tai työskennellään pitkiä aikoja sen verran ripeästi, että syke nousee ja hengitys kiihtyy.

Voima:

Tarvitaan lihaksiin, jotta voi vastustaa ulkoisia voimia. Ilman voimaa kukaan ei pysty liikkumaan, ei edes pysyisi pystyssä. Kasvavan lapsen ja nuoren paino nousee ja siksi

oman kehon liikuttaminen ja kannatteleminen lisäävät kehon kuormittumista tasaisesti ja luonnollisesti. Voiman alalajeja ovat kestovoima, nopeusvoima ja maksimaalinen voima.

Nopeus:

Tarvitaan nopeiden liikkeiden tekemiseen ja liikkumiseen nopeasti. Nopeus voidaan jakaa reaktionopeuteen, räjähtävään nopeuteen ja liikkumisnopeuteen.

Liikkuvuus:

Eli notkeus muodostuu summana yksilöllisistä anatomisista ominaisuuksista, mutta myös aikaisemmista liikuntatottumuksista. Liikkuvuus määräytyy nivelten liikelaajuuksista, nivelsiteiden kireydestä sekä niveltä ympäröivien lihasten kireydestä.

Sosiaalinen toimintakyky

Sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen ja edistäminen liikunnassa edellyttää oppilaan sosiaalisen pätevyyden tukemista. Sosiaalisesti päteväksi kehittyminen tarkoittaa sitä, että tuetaan oppilaan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta on oleellista, että oppilaan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että oppilas oppii arvostamaan itseään. Liikuntatunneilla oppilaalla tulee olla tunne, että häntä arvostetaan omana itsenään, sellaisena kuin hän on. Oppilaan minäkuva vahvistuu sillä, että hänen annetaan tehdä valintoja ja päätöksiä häntä itseään koskeviin asioihin sekä omatoimisuuteen kannustamisella. Sosiaalista toimintakykyä edesauttaa se, että oppilaille opetetaan tunnetaitoja. Niillä tarkoitetaan omien tunteiden tiedostamista ja tunnistamista, tunteiden avointa ja selkeää ilmaisemista sekä erityisesti tunnekokemusten ja -ilmaisun säätelystä. Ihmissuhdetaidot tarkoittavat toisten tarpeiden ja tunteiden ymmärtämistä, yhteistyötä, neuvottelutaitoja, tunteiden ilmaisua sekä ystävyys-suhteiden luomista ja ylläpitämistä. Sosiaalinen pätevyys muodostuu sellaisista toiminnallisista ja tiedollisista taidoista, joita muut oppilaat arvostavat. Näitä ovat mm. auttaminen, yhteistyö, toisen näkökulman huomioonottaminen sekä neuvottelu- ja päätöksentekotaidot.

Psyykinen toimintakyky

Psyykkisen hyvinvoinnin perustana on myönteinen minäkuva. Minäkuvalla tarkoitetaan ihmisen käsitystä itsestä. Minäkuva voidaan jakaa edelleen fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen minäkuvaan. Minäkuva muodostuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, sillä muilta saatu palaute vaikuttaa voimakkaasti oppilaan käsitykseen siitä, miten ja minkälaisena hän käsittää itsensä. Koska liikuntatunneilla yksilön kaikki toiminta on avointa ja kaikille näkyvää, oppilas on erityisen herkkä kaikelle omaa itseään, erityisesti kehoaan koskevalle palautteelle. Fyysistä pätevyyden tunnetta

kehittää tyytyväisyyden tunne siitä, että oppilas on oppinut uutta, kehittynyt omilla taidoissaan, saavuttanut tavoitteensa ja tehnyt parhaansa. Tätä opettaja voi tukea luomalla oppitunneille ilmapiirin, jossa jokaisella on mahdollisuus tehdä omia edellytyksiään vastaavia tehtäviä, kokea onnistumisia ja iloita omasta edistymisestään. Ilmapiiri on oleellinen oppilaiden viihtymisen ja psyykkisen hyvinvoinnin kannalta.

Käsitys itsestä liikkujana muodostuu liikuntatilanteissa saaduista kokemuksista, viihtymisestä liikuntatilanteissa ja palautteesta itsestä liikkujana. Myönteinen ja realistinen käsitys itsestä on tärkeää liikunnallisen elämäntavan omaksumisessa. Oppilasta voidaan auttaa myös arvioimaan itse itseään, omaa toimintakykyä ja omia motorisia taitoja. Häntä voidaan myös auttaa tunnistamaan sekä itselle mieluisia tapoja liikkua että pitämään huolta omasta hyvinvoinnista. Nämä lisäävät oppilaan voimavaroja selvitä uusista haasteista.

Elämänhallintaan liittyy näkökulma mielekkyyden kokemuksista. Oppilas kokee itsensä tärkeäksi ja merkitykselliseksi, jos hän saa kantaa vastuuta, tehdä valintoja ja päättää itseään koskevia asioita. Mielekkyyden kokemukset lisäävät motivaatiota, mikä vaikuttaa edelleen haluun yrittää ja ponnistella toivottuun lopputulokseen pääsemiseksi. Merkityksellisyyskokemukset parantavat oppilaan mielialaa. Mieliala vaikuttaa koulussa viihtymiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Liikkuminen monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä on erinomaista taitoharjoittelua ja palvelee liikunnan tehtävän ja tavoitteiden saavuttamista. Se on välttämätöntä monipuolisten aistimusten ja liikuntakokemusten mahdollistamiseksi. Vaihtelevissa oppimisympäristöissä toteutettu liikunnanopetus kehittää oppilaan valmiuksia liikkua myös vapaa-ajalla.

Liikuntatuntien fyysisinä oppimisympäristöinä hyödynnetään liikuntasalien ohella muun muassa kuntosalia, koulun pihaa, lähipuistoja, hiekka- ja nurmikenttiä, urheilukenttää, turvallisia luonnon vesiä, uimahallia, jääkenttää ja -rataa, lumihankea ja hiihtomaata (lumeen tehdyt mäet, hyppyrit ja ladut), metsämaastoa sekä rakennettua kaupunkiympäristöä eri vuodenaikoina.

Savitaipaleen koulukeskuksen välittömässä läheisyydessä on monipuolinen [lähiliikuntapaikka](#) (lentopallokenttä, salibandykaukalo, monitoimikaukalo, koripallokenttä, parkouralue, tasapainoalue, ulkokuntolaitteet ja keinualue.), [urheilupuisto](#) (skeittipaikka, [New School temppurinne](#), pulkkamäki, 9-väyläinen frisbeegolfrata, jalkapallon tekonurmikenttä, valaistu hiihtoreitti, ulkotenniskentät, tennishalli, liikuntasali, kuntosali, jäähalli ja curlinghalli.) Noin 1 km. päässä koululta sijaitsee urheilukenttä, [uimahalli](#) ja talvisin [5 km:n matkaluistelurata](#). Nämä kaikki liikuntapaikat ovat hyödynnettävissä liikunnan opetukseen.

Fyysiseen oppimisympäristöön voidaan vaikuttaa opettajan organisatorisin toimenpitein esimerkiksi muokkaamalla toimintatilaa ja rajaamalla osallistujien määrää. Erilaisten perusmuotojen ja pelimallien tarkoituksenmukainen käyttö parantaa opetusryhmän ja -tilan hallintaa. Taitava opettaja käyttää muun muassa rivi-, jono-, kuja- ja piirimuotoja vaihtelevasti ja monipuolisesti liikunnallisten perustaitojen opetuksessa. Oppimisympäristöjä tarkoituksenmukaisesti muokkaamalla lisätään tuntien toiminnallisuutta ja taitojen oppimista. Taitavilla pedagogisilla valinnoilla voidaan myös vaikuttaa siihen, että kukaan oppilaista ei tunne syrjäytyvänsä koulussa liikunnassa.

Jokaisella oppilaalla on liikunnasta omat henkilökohtaiset kokemuksensa ja taustansa, joiden pohjalta hän osallistuu toimintaan. Kun opettaja käyttää oppimisympäristöjä ja opetusmenetelmiä monipuolisesti hän luo erilaisille oppijoille tarkoituksenmukaisia oppimisen mahdollisuuksia. Liikunnan oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnassa on oppituntien toiminnallisuus. Fyysisen toimintakyvyn edistämisen kannalta on erittäin tärkeää, että kaikki oppilaat motivoituvat liikkumaan. Liikuntakasvatuksessa korostuvat myös sosiaaliset ja psyykkiset tekijät. Kannustavan ja hyväksyvän ilmapiirin avulla edistetään oppilaan sisäisen liikuntamotivaation syntymistä.

Vuorovaikutus

Liikunnan opettaminen on aktiivista vuorovaikutusta opettajan ja oppilaiden välillä sekä oppilaiden kesken. Oppituntin fyysiset, sosiaaliset ja psyykkiset tavoitteet vaikuttavat siihen, minkälaista opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus eri tilanteissa on. Fyysisen aktiivisuuden ja -toimintakyvyn edistämisen tavoitteet ovat pääosin asioita, jotka liittyvät oppituntien toiminnalliseen sisältöön. Oppilaan työskentelyä koskevat tavoitteet tarkoittavat sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseen liittyviä asioita. Tällaisia tavoitteita voivat olla esimerkiksi itsesäätelyn parantaminen, rehellisyys, yhteistyö ja itsearviointitaitojen kehittäminen. Opettaminen sisältää aina sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseen liittyvät tavoitteet. Antamalla oppilaiden osallistua heitä itseään koskevien asioiden päätöksentekoon tuetaan koettua autonomiaa. Opettajan ja oppilaiden vuorovaikutus ja opetustyyli vaikuttavat osaltaan siihen, minkälaisia fyysiseen aktiivisuuteen ja -toimintakyvyn kehittämiseen sekä työskentelyyn ja toimintaan liittyviä tavoitteita on mahdollista saavuttaa.

Koetulla autonomialla tarkoitetaan koululiikunnassa oppilaiden mahdollisuutta saada itse vaikuttaa toimintaansa ja säädellä sitä. Koululiikunnassa oppilaat voivat opettajan johdolla osallistua oman kehitysvaiheensa mukaisesti myös liikuntatuntien suunnitteluun ja toteutukseen. Autonomian kokemukset vaikuttavat vahvasti siihen, kehittykö liikuntamotivaatio sisäiseksi vai ulkoiseksi. Oppilaan motiivit muuttuvat ulkoisista kohti sisäisiä, jos he voivat toimia ympäristössä, joka tyydyttää heidän autonomian, pätevyyden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksiaan.

Savitaipaleella oppilaan koettu autonomia vahvistuu hänen osallistuessaan liikunnan jaksojen suunnitteluun, liikunnan opetuksen arvioimiseen sekä välituntiliikunnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Liikkuva koulu -pilottihankeen ja ohjelman myötä koulun liikuntakulttuuri on muotoutunut yhteisölliseksi, jossa oppilaan osallistuminen koulun arkiliikunnan kehittämiseen on todellista ja päivittäistä ja arvostavaa.

Liikunnanopettaja on tärkeässä roolissa tuettaessa ja vahvistettaessa - fyysisen toimintakyvyn ohella - oppilaiden sosiaalista ja psyykkistä kehittymistä. Liikuntatunneilla oppilaiden tuotokset ovat julkisia eli yksilön toiminta onnistumisineen ja epäonnistumisineen tulee kaikkien nähtäville. Toinen liikunnan erityispiirre on kehollisuus. Oma muuttuva keho on etenkin murrosikäiselle herkkä alue. Liikunnan opetustilanteissa opettajalta vaaditaan erityistä herkkyyttä tilanteiden ohjailussa. Näin ollen liikunnanopetuksen ja oppimistavoitteiden saavuttamisen kannalta opettajan tunne- ja ihmissuhdetaidoilla on suuri merkitys. Oppilaiden tunteita tunnistamalla, heitä kuuntelemalla ja kannustamalla opettaja voi tukea tavoitteiden toteutumista ja oppilaiden emotionaalista kehitystä sekä poistaa oppimisen kannalta haitallisia tunneesteitä.

Työtavat

Liikuntataitojen oppiminen on sitä tehokkaampaa, mitä paremmin opettaja osaa tunnistaa ja hyödyntää oppimistyylien monipuolisuutta toiminnan toteuttamisessa. Suurien oppilasryhmien opettamisessa ratkaisevaa on, että opettaja säännöllisesti vaihtelee opetustyyliään ja pyrkii käyttämään myös oppilaslähtöisiä, oppilaan osallisuutta lisääviä työtapoja (esimerkiksi pariohjausta, ongelmanratkaisua tai erilaisten ratkaisujen tuottamista). Eri aistikanavien kautta oppivien oppilaiden pitäisi aika ajoin päästä toimimaan heille parhaiten sopivien opetusmenetelmien avulla.

Savitaipaleella liikunnan ryhmäopetuksessa toteutetaan vaihtelevia, tarkoituksenmukaisia ryhmäjakoja, jossa pojat ja tytöt ovat välillä samassa opetuksessa ja tilassa, välillä erillään. Peruseriaatteena on toiminnallisuus ja aktiivinen liike. Tämä toteutuu riittävien liikuntavälineiden, vaihtuvien harjoitusten ja vaihtelevien ryhmäkokojen avulla.

Oppiminen on monisäikeinen ja -tieteinen käsite. Siinä yhdistyvät neurologia, kognitiot, tunteet, sosiaalinen ympäristö sekä oppilaiden oma historia. Liikunnan oppiminen on määritelmänä vieläkin laveampi, sillä oppimisen välineenä toimii oppijan keho. Moniaistillinen toiminnallisuus tehostaa kaikkea muutakin oppimista parantamalla oppilaan vireystilaa, tarkkaavaisuutta ja keskittymistä. Lisäksi toiminnallinen oppiminen kehittää oppilaiden tiedonkäsittely- ja muistitoimintoja ja parantaa näin oppimistuloksia. Toiminnalliset työtavat synnyttävät myös tunteita, jotka edelleen tehostavat oppimista.

Monipuolisia opetusmenetelmiä käyttämällä opettaja luo erilaisille oppilaille parempia oppimisen mahdollisuuksia verrattuna opettajaan, jonka työtavat ovat hyvin yksipuolisia. Aivot tarvitsevat moninaisia ja virikkeellisiä kokemuksia, jota aikaansaadaan erilaisissa liikuntatehtävissä runsaalla oppimisympäristön ja välineistön vaihtelulla.

Savitaipaleella tarkkaavaisuutta, keskittymistä ja toiminnallista oppimista harjoitellaan monipuolisten motoristen liikuntaharjoitteiden avulla. Näitä ovat mm. aivopuoliskoja integroivat harjoitteet, esim. erikokoisten ja muotoisten pallojen käsittely, kehon keskilinjan ylittävät liikkeet sekä kehon molempia puolia käyttävät ristikkäisliikkeet. [Esimerkkejä](#)

Itse asiassa taitojen oppimisessa ei ole olemassa virheitä vaan ainoastaan erilaisia suoritusvariaatioita. Jokaisella oppilaalla on omat kokemuksensa ja liikuntataustansa, joiden pohjalta hän suorituksiaan tekee ja toimintaan osallistuu.

Taitoja opitaan erittäin paljon implisiittisesti eli tiedostamatta. Tämän faktan hyväksyminen auttaa muuttamaan opettajan toimintatapoja liikunnanopetuksessa merkittävästi. Opettaja, joka hyväksyy implisiittisen oppimisen, pyrkii ensisijaisesti luomaan virikkeellisiä oppimisympäristöjä ja harjoitteita, joissa yksittäiset oppilaat voivat harjoitella omalla taitotasollaan ja jossa he voivat spontaanisti innostua liikunnasta.

Liikuntateknologian hyödyntäminen liikunnanopetuksessa

Liikunnan opetuksessa on tarkoituksenmukaista ottaa huomioon liikuntateknologian kehittyminen ja sen tarjoamat mahdollisuudet oppilaiden fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi, motoristen taitojen oppimisessa sekä fyysisten ominaisuuksien kehittämisessä ja seurannassa.

Sisäinen motivaatio kasvaa onnistuneiden yksilöllisten liikuntakokemusten kautta. Liikuntateknologisilla välineillä voidaan oppia mitattujen tietojen ja havaintojen avulla aktiivista elämäntapaa. Kestävyttä kehittävä liikunta oikeanlaisella sykkeellä - sykemittarin ohjaamana - tuntuu hyvälle ja saa oppilaan liikkumaan uudestaan. Esimerkiksi GPS-laitteita hyödyntävä luontoliikunta ja taitoharjoitteiden videointi kiinnostavat oppilaita. Taitoharjoitteiden videointi käyttäen nykyaikaisia laitteita tarjoaa oppilaille mahdollisuuksia tehostaa omaa oppimisprosessiaan analysoimalla omia suorituksiaan välittömästi niiden tekemisen jälkeen. Liikunta- ja hyvinvointiteknologia voi lisätä koulun mahdollisuuksia vaikuttaa myös oppilaiden vapaa-ajan liikkumiseen edistäen terveellistä ja aktiivista elämäntapaa.

Oppilaan omasta aktiivisuudesta saadun yksilöllisen palautteen lisäksi liikuntateknologia tarjoaa opettajalle tilaisuuden myös hänen oman toimintansa reflektointiin. Esimerkiksi aktiivisuusmittareista tai -rannekkeista saatava tieto antaa

palautetta oppilaiden aktiivisuudesta koulupäivän aikana. Lisäksi liikunnanopetusta voidaan jalostaa esimerkiksi älypuhelimien (matkan- ja nopeuden mittaus sekä reittiseuranta, geokätkentä, harjoituspäiväkirjat ja videoiden teko) sekä liikunnallisten konsolipelien ja tietokoneiden tarjoamien mahdollisuuksien avulla.

Savitaipaleella liikuntateknologiaa hyödynnetään mm. vähän liikkuvien oppilaiden kutsukerhossa osallistujien aktiivisuusmittareiden avulla. Lisäksi liikunnan opetuksessa käytetään älypuheliin ladattavia applikaatioita sekä taulutietokoneita liikuntasuoritusten dokumentoinnissa. Kehon fyysistä toimintakykyä mittaavan teknologian käyttöä lisätään liikunnanopetuksessa.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen ja työskentely, joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. [Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina sellaisenaan, vaan arvioinnissa katsotaan oppilaan kehittymistä move!- ja muissa liikehallinnan testeissä. Move! -testejä voidaan käyttää myös liikunnallisesti inaktiivisten oppilaiden löytämiseen ja ohjaamiseen esim. oman hyvinvoinnin kerhoon.](#) Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu yhdeksännen vuosiluokan loppuun. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Liikunnan päätösarvioinnin kriteerit

Savitaipaleen perusopetuksen kuntakohtainen tarkennus on merkitty sinisellä.

Työskentely yrittäminen	ja	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja. Oppilas varautuu asianmukaisin liikuntavarustein ja -välinein liikuntatunneille.
Ratkaisujen erilaisissa liikuntatilanteissa	teko	Oppilas tekee tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Motoriset (tasapaino- liikkumistaidot), liikuntamuodoissa	perustaidot ja eri	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
Motoriset (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	perustaidot	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.
Uima- vesipelastustaidot	ja	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä. Uimataito todetaan SUH:n uimataitotestillä.
Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen		Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä. Tämän arvioinnin pohjana voidaan käyttää Move!-testien ja muiden liikehallinnan testien kehityskaarta.
Toiminta liikuntatunneilla		Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Vuorovaikutus- työskentelytaidot	ja	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
Toiminta oppimistilanteissa	yhteisissä	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa oppimistilanteissa vastuuta omasta, parinsa ja ryhmänsä työskentelystä.
Työskentelytaidot		Oppilas osaa työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti sekä osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa.

Oppilas ymmärtää riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Oppilas osaa etsiä ja omaksua liikuntamuotojen harrastamisen mahdollisuuksia, tietoja ja taitoja.

Oppilas huolehtii puhtaudestaan.

KOTITALOUS

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon

soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	L2, L3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	L1, L3, L6
T5 ohjata jamotivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	L3, L5, L7
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	L1, L2, L6, L7

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	L2, L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	L1, L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	L4
T12 ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	S1, S2, S3	L1, L7

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan

tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit

Kotitalouden opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7–9

Kaikille yhteinen kotitalousopetus toteutetaan Savitaipaleen kunnassa kokonaisuudessaan vuosiluokalla 7.

Vuosi- luokka	Sisältö	Tavoite	Laaja- alainen
7	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: - hygienia ja työturvallisuus - perusruoanvalmistus- ja leivontamenetelmät - työvälineet ja mittaaminen - raaka-aineet, niiden säilyttäminen ja turvallinen käsittely - elintarvikkeiden pakkausmerkinnät - ateriasuunnittelu ja kattaminen - monipuolinen ravinto ja ravitsemussuositukset, ateriarytmi - suomalainen tapakulttuuri ja kalenterivuoden juhlat	Oppilas - osaa työskennellä keittiössä hygieenisesti ja turvallisesti - tietää perusruoanvalmistusmenetelmiä ja välineitä - osaa tulkita ja noudattaa ruoka- ja leivontaohjeita - tunnistaa perusraaka-aineita ja osaa käsitellä niitä turvallisesti ja taloudellisesti - osaa lukea elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä ja hyödyntää niitä ruoanvalmistuksessa ja ravitsemukseen liittyvissä valinnoissa - tietää ateriasuunnittelun perusperiaatteet, ymmärtää esteettisyyden merkityksen ruokailutilanteessa - tietää terveellisen ravitsemuksen periaatteet ja tuntee sitä tukevia malleja (lautasmalli, ruokakolmio) - tuntee suomalaisia, vuosittaisia ruokaperinteitä (T1-12)	L1- L7
	S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: - hyvät tavat - työnjako perheessä ja oppitunneilla - siivousvälineet, puhdistus- ja pesuaineet ja niiden turvallinen käyttö	Oppilas - tietää hyvän käytöksen periaatteet - osaa neuvotella työnjaosta kotona ja koulussa - tietää yleisimpiä siivousvälineitä ja osaa käyttää niitä tarkoituksenmukaisesti - osaa tulkita pesumerkkejä sekä pesu- ja puhdistusaineiden pakkausmerkintöjä, ja käyttää aineita turvallisesti	L1-L7

	<ul style="list-style-type: none"> - kodin tilojen ja tekstiilien huolto - jätteiden lajittelu 	<ul style="list-style-type: none"> - tietää erilaisten kodin tilojen siivousperiaatteet ja ymmärtää siisteyden merkityksen - osaa hoitaa vaatteita ja kodin tekstiilejä - taitaa jätteiden lajittelun periaatteet <p>(T1-T4, T10, T11, T12)</p>	
	<p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kestävän kuluttamisen periaatteet - valintaan vaikuttavat tekijät ostotilanteessa 	<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietää kestävän kuluttamisen periaatteita - osaa arvioida omiin kulutusvalintoihinsa vaikuttavia tekijöitä <p>(T3, T10, T13)</p>	<p>L1-L4, L5, L7</p>

Oppimisympäristöt ja työtavat

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Kotitalousopetuksessa työskennellään kodinomaisissa tai muutoin arkielämään ja kuluttajana sekä perheenjäsenenä toimimiseen liittyvien ympäristöjen piirissä. Kotitalouden opetuksessa käytettäviä työtapoja voivat olla käytännön työskentely tai kirjallinen työskentely yksin, pareittain tai ryhmässä, tutustumiskäynnit ja vierailijat.

Arviointi

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Kotitalouden opetuksessa käytettäviä arvioinnin menetelmiä ja kohteita voivat olla käytännön työskentely yksin ja ryhmässä, kokeet, läksynkuulustelut, pari- ja ryhmätyöt, vihkotyöskentely, tuntityöskentely, käytännön kokeet sekä vertais- ja itsearviointi.

OPPILAANOHAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7–9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7–9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-

opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältö-alueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
Itsetuntemus		

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja	S4, S5	L2

työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla		
---	--	--

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä

syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissamääritelyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatko-opintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniiikan taitojaan koulutus- ja

työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

Tavoitteet, sisällöt ja arviointi vuosiluokilla 7–9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

Oppilaanohjauksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Osallisuus ja aktiivinen toiminta

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7–9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Oppimaan oppimisen taidot

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Itsetuntemus

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaanohjauksen sisällöt vuosiluokalla 7

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Turvallinen oppimisympäristö, yhtenäiskoulun toimintakulttuuri ja yläkoululaisena toimiminen.

Arviointi opintojen aikana ja päättöarviointi.

Oppimaan oppimisen taidot ja hyvän oppimisen edellytykset.

Valinnaisaineiden valinta.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Katse tulevaan itsetuntemuksen ja unelmien avulla.

Sosiaaliset verkoston ja niiden vaikutus minäkuvan kehittymiseen ja oppimiseen.

Valinnaisaineiden valinta ja valintaan vaikuttavat tekijät.

Koulun sisäinen tet.

Oppilaanohjauksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimaan oppimisen taidot

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Itsetuntemus

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti.

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Tavoitteiden asettaminen

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppinen, L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Työelämään suuntautuva oppiminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Oppilaanohjauksen sisällöt vuosiluokalla 8

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä

ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Vastuu omista opinnoista, tavoitteiden asettelu ja oppimaan oppimisen taidot.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen kehittäminen, omat vahvuudet ja kehittämisen alueet.

Valinnaisainevalinnat ja valintoihin vaikuttavat tekijät.

Työelämään tutustuminen ja tet-paikan valintaan vaikuttavat tekijät.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Tet-paikan haku ja työelämään tutustumisjakso.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämäntietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämäntaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Ammatti on avain työelämään: ammattialat tutuiksi.

Työelämään tutustumisjakso ja raportointi.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja

oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

[Suomen koulutusjärjestelmä, jatko-opintomahdollisuudet ja jatko-opintoihin hakeutuminen.](#)

Oppilaanohjauksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Elinikäinen oppiminen

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen.

Tavoitteiden asettaminen

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen, L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Työelämään suuntautuva oppiminen

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys, L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L4 Monilukutaito, L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

Tavoitteeseen liittyvä laaja-alainen osaaminen: L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaanohjauksen sisällöt vuosiluokalla 9

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

[Elinikäinen oppiminen, vastuu omista opinnoista ja valinnoista.](#)

[Päätöksentekotaidot ja päätöksentekoon vaikuttavat tekijät.](#)

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

[Kohti omaa koulutusvalintaa](#)

[Suunnittelu- ja päätöksentekotaidot](#)

[Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut.](#)

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä.

Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Tulevaisuuden työelämätaidot.

Työnhaku haltuun.

Nuori työelämässä.

Yritteliäisyys ja yrittäjyys.

Opintojen rahoitus.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Työelämään tutustuminen ja työelämätaidot.

Tasa-arvo työelämässä.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Jatko-opintomahdollisuudet ja hakuprosessit.

Ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelut.

Opiskelu ja työskentely ulkomailla.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7–9

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet on kuvattu valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa (alempana tällä sivulla).

Europaeuksen koulussa työtapoina käytetään

- vuorovaikutusta ja keskustelua oppitunneilla

- ohjauskeskusteluja
- itsenäistä ja yhteistoiminnallista oppimista
- tutkivaa ja ongelmalähtöistä oppimista
- työskentelyä erilaisissa ryhmissä
- draamaa
- pelejä (liittyen esim. itsetuntemuksen lisäämiseen, oppimiseen, valintojen tekemiseen, ammattialoihin)
- yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa
- työelämäyhteistyötä (TET)
- tieto- ja viestintäteknikkaa
- (oppi)kirjallisuutta.